

I. Zmiany na mapie politycznej

4. Konflikty zbrojne. Terroryzm

Konflikty zbrojne i terroryzm na świecie

- Każdy z nas potrafi podać przykłady współpracy między państwami.
- Informacje o działaniach podejmowanych w jej ramach kontrastują z pojawiającymi się w mediach niemal każdego dnia alarmującymi wieściami o konfliktach zbrojnych, interwencjach i atakach terrorystycznych.
- Wiele z nich skutkuje śmiercią setek, a nawet tysięcy osób.

Konflikty zbrojne

Źródła konfliktów

- **Wojny towarzyszą ludziom od zarania dziejów.**
 - Obecnie na świecie istnieje kilkadziesiąt miejsc, które uznawane są za tzw. **ogniska zapalne** konfliktów.
 - Wraz z rozwojem cywilizacyjnym zmienia się sposób ich prowadzenia oraz rodzaj wykorzystywanej broni, jednak przyczyny konfliktów wciąż są o bardzo podobnym charakterze.
 - Najczęściej mają one podłoże:
 - religijne,
 - etniczne,
 - ekonomiczne,
 - m.in. o zasoby naturalne,
 - polityczne,
 - historyczne,
 - inne (np. terytorialne).
 - Ustalenie jednego źródła konfliktów jest zwykle coraz trudniejsze.
 - Zazwyczaj powstają one na skutek napięć na wielu płaszczyznach.

Konflikty religijne

- Przykładem konfliktu o podłożu religijnym jest spór między Indiami a Pakistanem.
 - W 1947 r. tereny Indii Brytyjskich zostały podzielone na:
 - hinduskie Indie,
 - islamski Pakistan,
 - Bangladesz.
 - W podziale tym Kaszmir – górská prowincja, historycznie i wyznaniowo bliższa Pakistanowi, przypadła Indiom.
 - Prowincja ta posiada wiele złóż surowców mineralnych.
 - Doprowadziło to do wybuchu w 1949 r. wojny, w której wyniku wyznaczono linię podziału Kaszmiru.
 - Mimo porozumienia na obszarze prowincji dalej trwają tam walki.
 - W czasie ataków na świątynie obu wyznań giną zarówno hindusi, jak i muzułmanie.
 - Napięcie na granicy Indii i Pakistanu jest niepokojące również dlatego, że oba zwaśnione kraje posiadają arsenał broni jądrowej.

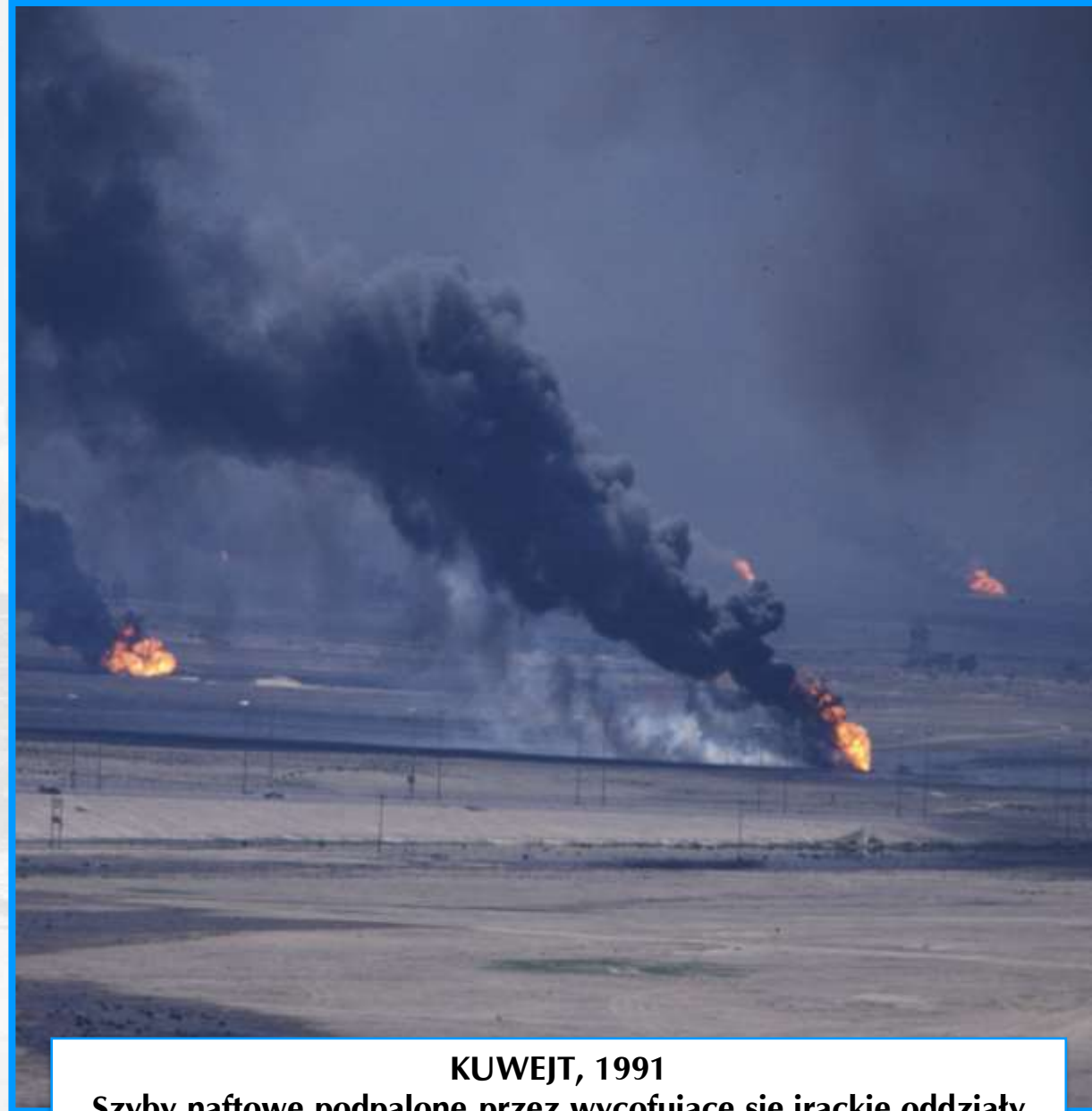
Jednym z punktów zapalnych w konflikcie między fundamentalistami hinduskimi i muzułmanami jest indyjskie miasto Ajodhya w stanie Uttar Pradesh leżącym na obszarze Kaszmiru. W 1992 r. kilka tysięcy radykalnych hindusów zburzyło XVI wieczny meczet wybudowany w miejscu, w którym wznosiła się niegdyś świątynia upamiętniająca miejsce narodzin hinduskiego boga Ramy. Islamiści w publicznych demonstracjach wciąż domagają się odbudowy meczetu.

Mapa Dżammu i Kaszmiru. Na zielono oznaczono teren kontrolowany przez Pakistan, pomarańczowym kolorem objęte są obszary należące do Indii, natomiast region Aksai Chin okupowany jest przez siły chińskie.

Konflikty o zasoby naturalne

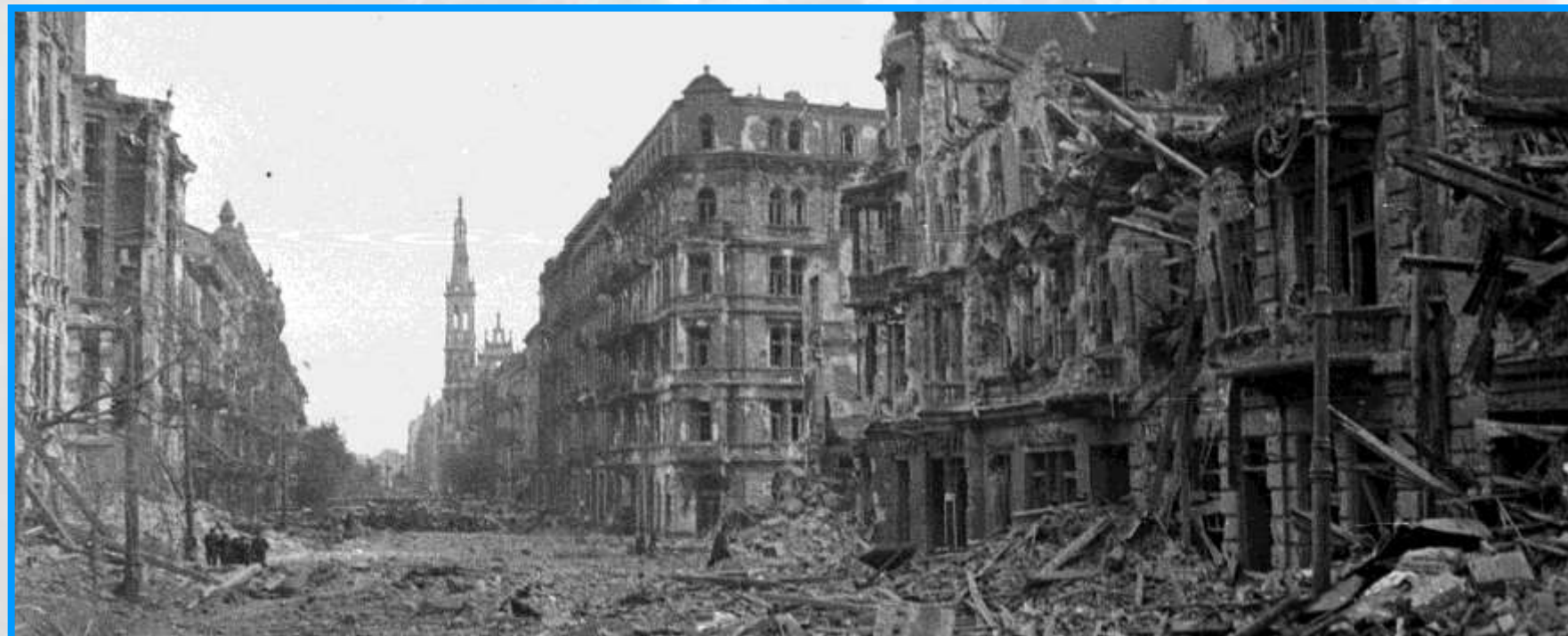
- Często zarzewiem konfliktów zbrojnych na świecie jest dostęp do zasobów naturalnych,
 - np. wody czy ropy naftowej.
 - Niektóre państwa odznaczające się deficytem wodnym budują tamy, które zatrzymując część wody znacznie zmniejszają jej ilość w krajach położonych w dolnym odcinku rzeki.
 - **Konflikt o wodę** toczyły m.in.:
 - Turcja z Syrią i Irakiem (Eufrat),
 - Sudan z Egiptem (Nil),
 - Indie z Bangladeszem (Ganges, Brahmaputra).
 - Przykładem konfliktu o surowce mineralne jest natomiast **wojna w rejonie Zatoki Perskiej**, która trwała w latach 1990-1991.
 - Wojska irackie wkroczyły wtedy do Kuwejtu w celu przejęcia kontroli nad znajdującymi się w tym kraju bogatymi złożami ropy naftowej.
 - W odpowiedzi USA wraz z państwami sojuszniczymi wypowiedziały Irakowi wojnę i przeprowadziły operację **Pustynna Burza** – jej efektem było wycofanie się wojsk irackich z terenu Kuwejtu.

KUWEJT, 1991
Szyby naftowe podpalone przez wycofujące się irackie oddziały

Konflikty polityczne

- Podłożem wielu konfliktów na świecie są **kwesie polityczne i ideologiczne**.
- Wojna polityczna wybuchła najczęściej wtedy, gdy jeden kraj chce narzucić drugiemu ustrój polityczny lub ideologię lub przejąć kontrolę nad określonym terytorium, najczęściej ważnym strategicznie.
- Przykładem jest np. **radziecka interwencja w Afganistanie** w latach 1979-1989, której celem było umocnienie pozycji afgańskiego rządu komunistycznego.
- Najtragiczniejszą w skutkach wojnę polityczną była **II wojnę światową**.
- Obecnie przykładem konfliktu politycznego jest **aneksja Krymu** należącego do Ukrainy przez Rosję w 2014 roku.

Konflikty etniczne

- Najwięcej konfliktów **na tle narodowościowym oraz plemiennym** wybucha w Afryce.
- Jest tak, ponieważ wiele granic wytyczono tam bez uwzględnienia podziałów etnicznych.
 - Jednym z najbardziej krwawych konfliktów była wojna domowa w Rwandzie w 1994 r. pomiędzy plemionami Tutsi i Hutu.
- Podłoże etniczne miał także konflikt bałkański trwający na obszarze byłej Jugosławii w latach 1991-2008.

Wojna domowa w Rwandzie

Skutki konfliktów

Skutki konfliktów

- Konflikty zbrojne bez względu na to, gdzie występują wywołują wiele podobnych, negatywnych skutków – najważniejsze z nich to:
 - fizyczne i ekonomiczne wyniszczenie społeczeństw (śmierć bądź kalectwo wielu osób, w tym często kobiet i dzieci),
 - różnorodne psychiczne następstwa okaleczeń, gwałtów i poniżania,
 - znaczne osłabienie lub zniszczenie gospodarki (kryzysy gospodarcze),
 - wzrost korupcji w państwie,
 - zachwianie systemu władzy (stabilności politycznej),
 - zniszczenie infrastruktury społecznej (szkół, placówek opieki zdrowotnej),
 - pogorszenie się wykształcenia i stanu zdrowia ludności,
 - fale uchodźców,
 - wiązać może się to także z rozpadem rodzin.

Skutki konfliktów

- **Negatywnymi przyczynami konfliktów są też:**
 - **rozpad systemu wartości moralnych i etycznych (np. zaciąganie dzieci do wojska),**
 - **postępujące ubożenie społeczeństwa,**
 - **głód, niedożywienie, brak dostępu (lub ograniczenie) do czystej wody pitnej,**
 - **choroby (zwiększenie możliwości powstania epidemii),**
 - **wypaczenie struktury demograficznej (często występuje przewaga kobiet i dzieci),**
 - **izolacja gospodarcza i polityczna od reszty świata,**
 - **modyfikacja istniejących granic lub powstanie nowych państw,**
 - **dewastacja środowiska przyrodniczego (rabunkowe wykorzystanie surowców),**
 - **niszczenie dorobku kulturowego i oświaty.**

Terroryzm

Termin: "terroryzm"

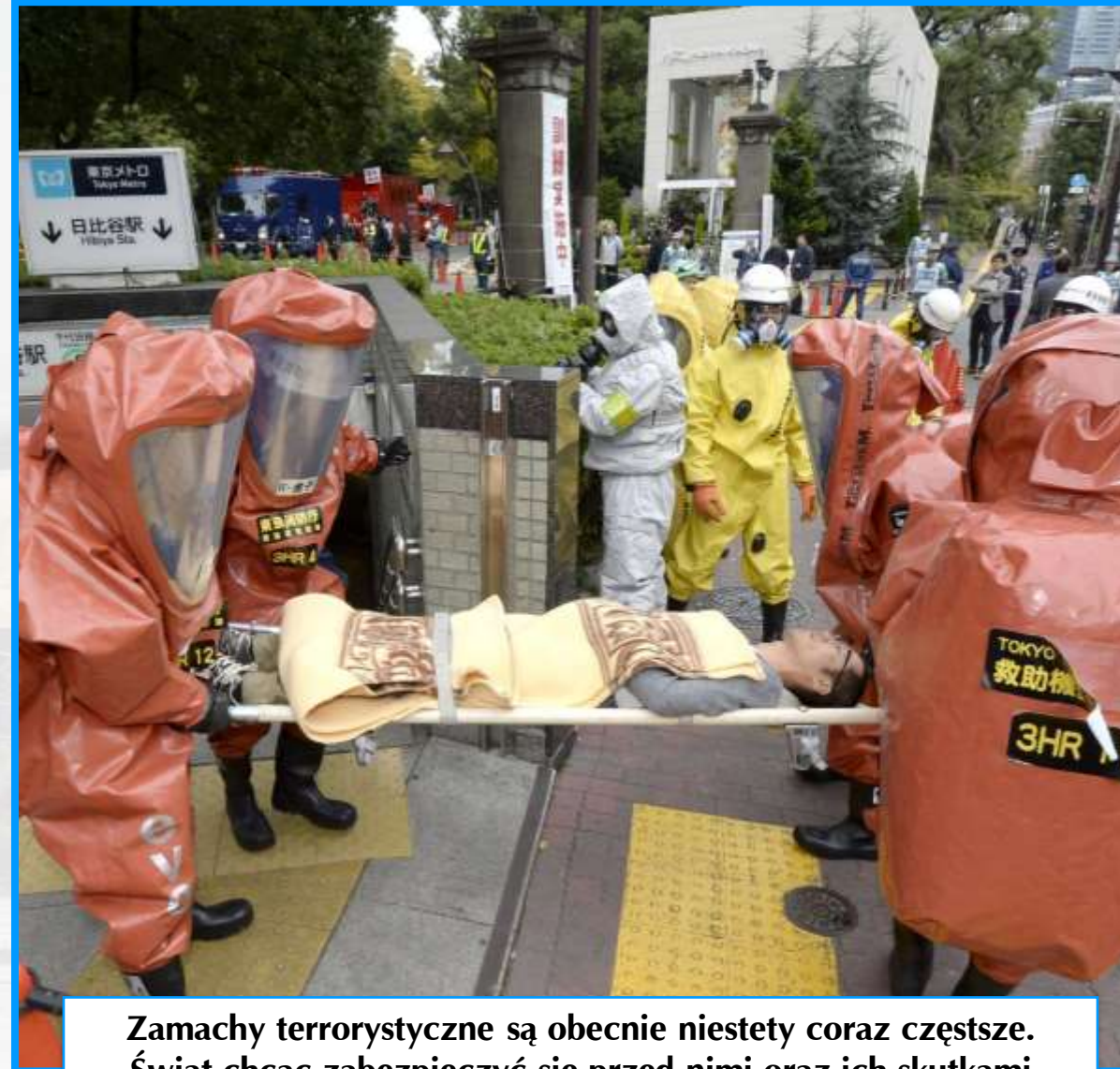
- Określenie terroryzm pochodzi od łacińskiego słowa terror, oznaczającego przestraszyć lub trwogę.
 - **Terroryzm** można zdefiniować jako brutalny atak dokonany z premedytacją w określonych celach politycznych, uderzający w bezbronne ofiary - ludność cywilną, żołnierzy nieuzbrojonych lub niepełniących służby, personel wojskowy lub ośrodki wojskowe niebędące w stanie gotowości bojowej.
- We współczesnym rozumieniu jest to forma walki zbrojnej, która poprzez przemoc i zastraszenie ma prowadzić do osiągnięcia określonych celów politycznych, społecznych lub religijnych.
 - Metodami działania terrorystów są np.:
 - zamachy bombowe,
 - porwania samolotów,
 - przetrzymywanie zakładników,
 - zabójstwa ważnych osób.
 - Terrorysty, chcąc nagłośnić ataki, często wykorzystują media.
 - Używają też nowoczesnych środków łączności:
 - telefonów satelitarnych,
 - Internetu.
 - Dzięki temu tworzą sprawną sieć, która może podejmować działania niezależnie od granic państwowych.

Zamach terrorystyczny na budynki World Trade Center i Pentagon we wrześniu 2001 roku spowodował śmierć ok. 3 tys. osób.

Cechy terroryzmu i grup terrorystycznych

- **Grupy terrorystyczne** są z reguły tajne.
 - Są one bardzo dobrze zorganizowane.
 - Cechuje je determinacja, wzmacniana często przez religię.
- Od 2001 r. terroryzm osiągnął skalę globalną.
 - Współcześni terroryści działają w grupach wielonarodowych i dokonują ataków w granicach różnych państw przeciw obywatelom różnych krajów.
- Z rąk terrorystów giną praktycznie wszyscy reprezentanci poszczególnych środowisk:
 - kobiety i dzieci, politycy i zwykli ludzie, turyści, biznesmeni, sportowcy i dziennikarze;
 - terroryści obecnie często nie cofają się przed niczym;
 - od ostatnich 25 lat coraz częściej wykorzystują oni zaawansowane metody:
 - 1995 r. – atak w tokijskim metrze z wykorzystaniem trującego gazu sarin,
 - 2001 r. – atak na WTC i przekazywanie pocztą zarazków wąglika,
 - wielokrotnie w ciągu ostatnich lat stosowanie tzw. żywych bomb.

Zamachy terrorystyczne są obecnie niestety coraz częstsze. Świat chcąc zabezpieczyć się przed nimi oraz ich skutkami organizuje specjalistyczne szkolenia, zakładające różne warianty operacji ratunkowych.

Podział organizacji terrorystycznych

➤ Organizacje terrorystyczne dzielimy ogólnie na:

- grupy separatystyczno-nacjonalistyczne;
 - grupy religijne;
 - grupy “czystej ideologii”, np.:
 - ultrapravicowe,
 - skrajnie lewicowe (lewackie);
 - grupy pojedynczych celów – z pogranicza przemocy politycznej, np.:
 - ekologiczne,
 - antyaborcyjne,
 - antyglobalistyczne;
 - grupy popierane lub sponsorowane przez państwo.
- Ze względu na realizowane cele strategiczne dzielimy je na:
- grupy rewolucyjne – zmierzające do obalenia porządku politycznego;
 - grupy subrewolucyjne – zmierzające do uzyskania ustępstw politycznych od władz państwa czy społeczności międzynarodowej;
 - grupy parapolityczne – ugrupowania z pogranicza przemocy politycznej i bandytyzmu, ukierunkowane na wąski zakres wymuszanych zmian.

Cechą różnych organizacji terrorystycznych jest brak poszanowania innych i łamanie prawa – fanatycy często nie cofają się przed niczym!

Separatyzm

- **Separatyzm** – prowadzony jest przez ruchy separatystyczne (są to zwykle różne grupy społeczne, zwykle mniejszości narodowe) i oznacza dążenie do wyodrębnienia się z jakiejś grupy, całości (narodu, państwa, wspólnoty religijnej).
- **Separatyzm narodowościowy** – to odmiana separatyzmu, w której następuje dążenie do uzyskania secesji narodowej.
 - Narodowe ruchy separatystyczne dążą one do rozpadu istniejącej organizacji państwowej i uzyskania pełnej autonomii lub niepodległości.
 - Przykładem takiego separatyzmu było wyodrębnienie się części stanów Unii Amerykańskiej i utworzenie z nich konfederacji, co przyczyniło się do wybuchu wojny secesyjnej (1861–1865).

Separatyzm obecnie

- Obecnie przykładem na separatyzm są dążenia wielu **organizacji separatystycznych**, np.:
 - **Organizacji Wyzwolenia Tamilskiego Islamu na Sri Lance** (działalność **Tamilów**),
 - **ETA (Baskonia i Wolność)** w **Hiszpanii** i częściowo we **Francji** (dążenie **Basków** do utworzenia państwa),
 - **Konwergencji i Unii w Hiszpanii** (działalność **Katalończyków**),
 - **Frontu Wyzwolenia Quebecu w Kanadzie** (działalność **Franko-Kanadyjczyków**),
 - **Szkockiej Partii Narodowej i Szkockiej Partii Socjalistycznej w Wielkiej Brytanii** (działalność **Szkotów**),
 - **Frontu Wyzwolenia Narodowego Korsyki** we **Francji** (działalność **Korsykan**),
 - **Partii Pracujących Kurdystanu w Turcji, Iraku, Iranie i Syrii** (działalność **Kurdów**).
- **O powstanie swojego państwa walczą jeszcze**, np.:
 - **Tybetańczycy i Ujgurzy** w **Chinach**,
 - **Walijczycy** w **Wielkiej Brytanii**.

W Hiszpanii dążenia separatystyczne wykazują Baskowie (zdjęcie na górze) i Katalończycy (zdjęcie na dole)

Wybrane organizacje terrorystyczne

Irlandzka Armia Republikańska (IRA)

- **Irlandzka Armia Republikańska** powstała w 1919 r. jako zbrojne ramię ruchu Sinn Fein.
 - IRA głosiła **konieczność obalenia rządów brytyjskich w Irlandii Północnej i połączenie jej z Republiką Irlandii**.
 - Jej działalność była także wymierzona **przeciwko religii protestanckiej**.
 - Przez kilkadziesiąt lat aktywności i korzystania ze wsparcia zagranicznych organizacji terrorystycznych (np. libijskich, palestyńskich), IRA podsyciała niepokój w przedstawicielach legalnej władzy brytyjskiej, zabijając polityków, żołnierzy i policjantów brytyjskich, ale i zwykłych ludzi np. w zatłoczonych obiektach handlowych.
 - 28 lipca 2005 r. IRA zawiesiła swoją działalność terrorystyczną.
 - Stało się to jednak możliwe dopiero w wyniku powszechnego oburzenia i protestów podzielonych religijnie społeczności - katolików i protestantów.
 - IRA zadeklarowała od tego momentu używanie wyłącznie pokojowych metod w dalszej walce o zjednoczenie Irlandii.
 - Jednak mimo tych postanowień dalej, choć rzadko, dochodzi do incydentów ze strony odłamu – Real IRA (“Prawdziwa IRA”) – który nie zgodził się w 1998 r. na pokojowe przemiany w Irlandii Północnej i od tego momentu dalej walczy z Wielką Brytanią:
 - w marcu 2009 r. – zamach na bazę wojskową Massereene w Antrim (Ulster),
 - w lutym 2010 r. - wybuchowi uległ samochód przed budynkiem sądu w Newry.

Hamas

- **Hamas** to palestyńska organizacja fundamentalistyczna założona przez szejka Ahmeda Jassin'a działająca od 1987 r. na obszarach okupowanych przez Izrael.
 - Za swój główny cel organizacja ta uważa **zbudowanie państwa palestyńskiego rozciągającego się od Morza Śródziemnego do rzeki Jordan oraz zniszczenie Izraela.**
 - Działalność Hamasu nasiliła się szczególnie w czasie powstań palestyńskich przeciw izraelskiej okupacji (liczne ataki terrorystyczne, w tym na osoby cywilne).
 - Oprócz działalności militarnej organizacja prowadzi działalność charytatywną, czym zyskuje sobie poparcie szerokich rzesz Palestyńczyków.
 - W styczniu 2006 r. ugrupowanie wygrało wybory parlamentarne i utworzyło rząd, co zaostrzyło konflikt między Izraelem a Autonomią Palestyńską.
 - Co prawda prezydent Autonomii wkrótce rozwiązał parlament i rząd, jednak Hamas utrzymał kontrolę nad Strefą Gazy.
 - W czerwcu 2008 Izrael i Hamas zawarły porozumienie o zawieszeniu broni.
 - Jednak organizacja ta jest dalej aktywna i w zasadzie nie zmienia ona swojej taktyki walki:
 - Ataki terrorystyczne w listopadzie 2012 r. – w efekcie operacja ze strony Izraela "Słup obłoków" w celu likwidacji członków i infrastruktury Hamasu,
 - 21 marca 2013 r. – atak raketowy na Izrael w czasie wizyty Baraka Obamy.
 - Styczeń 2020 r. – atak raketowy na Izrael, tuż po ogłoszeniu planu Trumpa.

Al-Kaida

- **Al-Kaida** to przykład organizacji terrorystycznej, założonej w 1988 r. przez sunnitę, Osamę bin Ladena, o podłożu religijnym – symbol terroryzmu muzułmańskiego.
- Na początku miała na celu przeciwstawianie się sowieckiej inwazji na Afganistan.
 - Potem za głównego wroga uznała świat zachodni, a w szczególności USA.
- Al-Kaida zmierza do zakwestionowania porządku światowego, stosując **bezwzględne metody walki z “niewiernymi”**.
 - Jest sprawcą największego w historii zamachu - 11 września 2001 r.
 - W wyniku ataku na World Trade Center w Nowym Jorku zginęło blisko 3 tys. osób.
 - Obecnie najwięcej ataków tej organizacji notuje się w Afganistanie i Iraku.
 - Walka z Al-Kaidą wynikała z przypuszczenia, że jest ona zdolna do użycia bomby atomowej oraz broni biologicznej i chemicznej.
 - Spadek aktywności organizacji nastąpił po zabiciu 2 maja 2011 r. Osamy bin Ladena.
- Według sceptyków globalny terroryzm i Al-Kaida, jest sztucznym wytworem specjalistów od fikcji propagandowych, ponieważ m.in.:
 - nie ma wiarygodnych zeznań świadczących o jej istnieniu,
 - tajne bazy Osamy bin Ladena nie zostały nigdy zlokalizowane,
 - bronie masowego rażenia Saddama Husajna także nie zostały odkryte.
- Owo zmyślenie miałoby na celu uczynić opinię publiczną bardziej przychylną planom umocnienia wpływów USA na Bliskim Wschodzie.

Kraj Basków i Wolność (ETA)

- **Kraj Basków i Wolność** – nazwa baskijskiej organizacji terrorystycznej założonej w 1959 r. w celu utworzenia **niepodległej Baskonii**.
 - Główną metodą walk były akcje terrorystyczne wymierzone we władze Hiszpanii.
 - W 1936 roku przyznano im na krótko szeroką autonomię polityczną.
 - Mogli oni posiadać własny parlament, rząd i prawo do polityki podatkowej i kulturalnej.
 - Po przejęciu władzy i opanowaniu regionu przez gen. F. Franco zaczęły się prześladowania zbuntowanej mniejszości narodowej (uznano ich za zdrajców).
 - Rząd Franco doprowadził do likwidacji uprawnień autonomicznych Kraju Basków.
 - Zakazano używania j. baskijskiego, wydawania narodowych pism, kultywowania tradycji.
 - 20 listopada 1975 r. po śmierci gen. Franco, Hiszpania powoli się demokratyzowała.
 - Rozpoczęto negocjacje w sprawie autonomii regionu Zatoki Baskijskiej.
 - W 1979 utworzono **Kraj Basków** – region autonomiczny, w ramach którego działają niezależne instytucje polityczne.
 - Jednak nadal nie zrezygnowano z walki o całkowitą niepodległość Kraju Basków.
 - W latach 80. władze Hiszpanii przystąpiły do bezwzględnej rozprawy z organizacją, na co ETA odpowiedziała nasileniem akcji terrorystycznych.
 - Na początku 2006 roku organizacja ogłosiła zawieszenie broni, które jednak zerwała w grudniu tego samego roku.
 - Dotychczas w przeprowadzonych przez nią zamachach zginęło kilkaset osób.

Kalendarium wybranych zamachów terrorystycznych w XXI w.

Data	Miejsce	Charakter zamachu	Podłoże
11.IX.2001	Stany Zjednoczone	Atak terrorystyczny przy użyciu kursowych samolotów pasażerskich na budynki: <ul style="list-style-type: none"> ▪ World Trade Center, ▪ siedzibę Departamentu Obrony Stanów Zjednoczonych (tzw. Pentagon), ▪ Departament Stanu w Waszyngtonie. W atakach zginęło ponad 3000 osób.	Walka islamistów przeciw działaniom USA na terenie państw islamskich
12.X.2002	Indonezja (Bali)	Zamach islamskich terrorystów w turystycznym kurorcie Kuta. Zginęło ok. 200 osób (ok. 240 zostało rannych).	Element świętej wojny islamistów
23-26.X.2002	Moskwa, Rosja	Atak czeczeńskich terrorystów na Centrum Teatralne na Dubrowce i akcja rosyjskiego oddziału specjalnego. Zginęło 170 osób, w tym 41 terrorystów.	Element walki Czeczeńców z Rosją
11.III.2004	Madryt, Hiszpania	Cztery eksplozje na stacjach kolejowych w godzinach porannego szczytu. Zginęło 198 osób (ponad 1500 zostało rannych).	Element świętej wojny islamistów
7.VII.2005	Londyn, Wielka Brytania	Wybuchy bomb w metrze i autobusach w godzinach porannego szczytu. Zamachowcami byli młodzi, w wieku 18-30 lat, Brytyjczycy pochodzenia pakistańskiego. Zginęło 56 osób, 40 zostało ciężko rannych, zaś ok. 700 lżej ranni.	Element świętej wojny islamistów
11.VII.2006	Indie (Mumbaj)	Wybuch siedmiu bomb w pociągach i na peronach stacji kolejowych. Zginęło ok. 200 osób (ok. 700 zostało rannych).	Element konfliktu pomiędzy Pakistanem a Indiami trwającego od chwili uzyskania niepodległości przez te kraje
26.XI.2008	Indie (Mumbaj)	Seria zamachów terrorystycznych, m.in. na dwa duże hotele i centrum kultury żydowskiej. Zginęło 101 osób, <ul style="list-style-type: none"> ▪ ponad 300 zostało rannych. 	Element konfliktu pomiędzy Pakistanem a Indiami trwającego od uzyskania niepodległości przez te kraje

Kalendarium wybranych zamachów terrorystycznych w XXI w.

Data	Miejsce	Charakter zamachu	Podłoże
18.I.2011	Irak (Tikrit)	Samobójczy atak bombowy w tłumie oczekujących na zaciąg do armii irackiej. Zginęło 66 osób, ▪ ponad 100 zostało rannych.	Element walki z nowymi władzami ustanowionymi po zajęciu Iraku przez wojska amerykańskie
22.VII.2011	Oslo i wyspa Utøya, Norwegia	Atak ultrapravicowca 32-letniego Andersa Behringa Breivika na budynek rządowy w Oslo (eksplozja bombowa; zabitych 8 osób) i strzelanina na wyspie Utøya (69 zabitych), wymierzona w członków przebywającej tu socjaldemokratycznej młodzieżówki Partii Pracy.	Skrajnie prawicowy ekstremizm zamachowca
4.X.2011	Mogadyszu, Somalia	Zamach terrorystyczny na rządowe budynki w Mogadyszu, zorganizowany przez somalijską islamistyczną organizację Al-Shaabab (powiązaną z Al-Kaidą), W wyniku zdetonowania bomby w samochodzie-pułapce zginęło co najmniej 139 osób.	Część wojny w Somalii
m.in.: 20.I.2012 18.III.2013 28.XI.2014 27.XI.2015	m.in. stan Kano, Nigeria	Ataki terrorystyczne prowadzone przez sektę islamskich radykałów o nazwie Boko Haram. W ich wyniku (było wiele takich ataków) takich ataków niejednokrotnie ginie po kilkadziesiąt osób, głównie chrześcijan. Od tego czasu do dziś zginęło już tysiące osób.	Islamiści od 2009 r. prowadzą walkę o przekształcenie Nigerii lub przynajmniej jej części w muzułmańskie państwo wyznaniowe.
15-21.V.2013	Irak	Seria wielu zamachów terrorystycznych, przeprowadzonych w Iraku przez zwolenników Państwa Islamskiego (głównie przeciw szyitom).	Walka dżihadystów o dominację w regionie i na świecie.
29.XII. 2013 30.XII.2013	Wołgograd, Rosja	Samobójcze ataki terrorystyczne (eksplozja żywej bomby – terrorysta wysadził się w powietrze w budynku dworca kolejowego i eksplozja bomby w trolejbusie) dokonane przez proislamskich członków grupy Wilajet Dagestan. Zamachy pochłonęły 34 ofiar.	Część walki islamistów z wyznawcami innych religii
7.I.2015	Paryż, Francja	Atak terrorystyczny islamistów na redakcję tygodnika satyrycznego "Charlie Hebdo" – w zamachu zginęło 12 osób.	Część walki islamistów z krajami zachodnimi

Kalendarium wybranych zamachów terrorystycznych w XXI w.

Data	Miejsce	Charakter zamachu	Podłoże
31.X.2015	Synaj, Egipt	Zamach terrorystyczny, zorganizowany przez członków Państwa Islamskiego - eksplozja bomby w rosyjskim samolocie. Miał być to odwet za walkę Rosji z Państwem Islamskim.	Część walki islamistów z wyznawcami innych religii
13.XI.2015 14.XI.2015	Paryż, Francja	Seria 7 następujących po sobie ataków terrorystycznych, połączona z wzięciem zakładników i atakiem bombowym, dokonana w Paryżu w ciągu zaledwie kilku godzin przez kilku członków Państwa Islamskiego (zginęło 137 osób)	Część walki islamistów z krajami zachodnimi
22.III. 2016	Bruksela, Belgia	Detonacja bomb na brukselskim lotnisku Zaventem i w metrze, dokonana przez trzech członków Państwa Islamskiego.	Część walki islamistów z krajami zachodnimi
22.V.2017	Manchester, Wielka Brytania	Zamach samobójczy w czasie koncertu Ariany Grande na stadionie Manchester Arena (wybuch bomby w okolicach wejścia) – śmierć 23 osób, 116 rannych.	Część walki islamistów z krajami zachodnimi (Państwo Islamskie)
7/8.I.2020	Irak / Iran	Atak odwetowy Irańczyków (za zabicie gen. Kasema Sulejmaniego) na bazy w Iraku w których stacjonowali żołnierze z USA. Przypadkowo Irańczycy zestrzelili ukraiński samolot (był to tzw. "ludzki błąd"). W katastrofie zginęło 176 osób.	Część walki islamistów z wyznawcami innych religii (walka o przywództwo w regionie)

Zamach terrorystyczny w Brukseli w 2016 roku
Zgromadzeni ludzie w Brukseli malowali rysunki kredą i składali kwiaty dla ofiar. Na zdjęciu po lewej napis i memoriał na zewnątrz stacji metra. Na zdjęciu po prawej największy komunikat mówi (z jęz. francuskiego) "Bruksela jest piękna", z późniejszymi dopiskami o treści: "Stop przemocy", "Stop wojnie", "Jedność" i "Ludzkość".

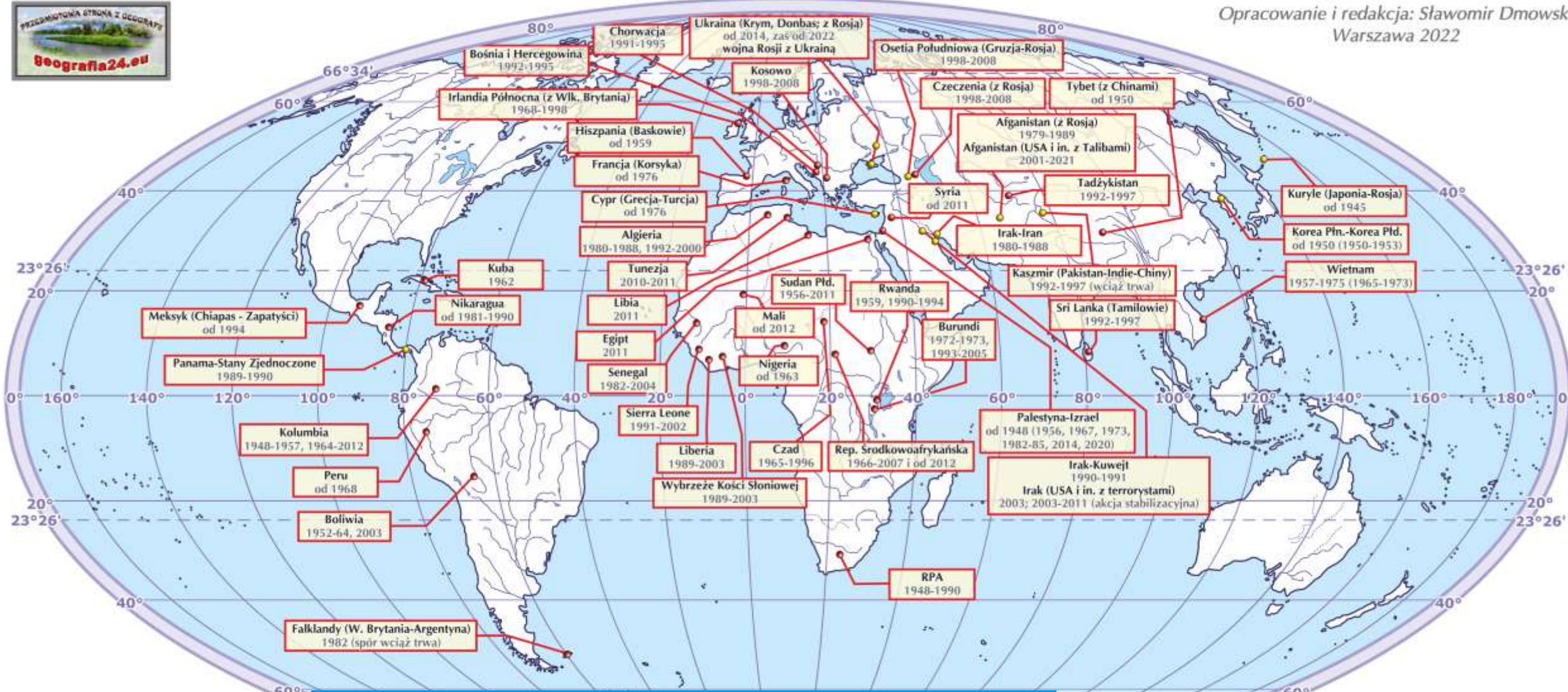

Przykłady głównych konfliktów na świecie

Konflikty na świecie

Opracowanie i redakcja: Sławomir Dmowski
Warszawa 2022

Konflikty, wojny i inne działania (w tym niepodległościowe i separatystyczne):

- międzynarodowe
- wewnętrzne (także z udziałem międzynarodowych sił rozjemczych, np. misji pokojowych ONZ)

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -
Opracowanie własne - materiał dydaktyczny
przeznaczony jedynie do wykorzystania
w celach edukacyjnych - niekomercyjnych

Konflikt palestyński – izraelski

Konflikt w Palestynie

- Konflikt w Palestynie ma podłoże etniczne, religijne oraz terytorialne.
- Jego **początki sięgają lat 40.**, kiedy doszło do wzrostu napięcia pomiędzy żyjącymi w Palestynie Arabami i Żydami.
 - W celu rozwiązania problemu, **ONZ uchwaliło rezolucję o podziale Palestyny na dwie części:** żydowską i arabską.
 - Sprzeciwiła się temu strona arabska.
 - Gdy w 1948 r. proklamowano państwo **Izrael** (do nowego państwa napływali nowi mieszkańcy), wybuchła wojna pomiędzy Izraelem a państwami arabskimi.
 - Żydzi odparli agresję arabską – wojna zakończyła się rozejmem.
 - Jednakże państwa arabskie nie uznały Izraela.

Konflikt w Palestynie

- Najpoważniejsze konsekwencje spowodowała “wojna sześciodniowa” w 1967 r.
 - Skutkiem było zajęcie przez Izrael Zachodniego Brzegu Jordanu i Strefy Gazy.
 - Po wielu bezskutecznych wezwaniach ONZ do opuszczenia tych terenów zbrojne akcje podjęli Palestyńczycy, którzy dążyli do zorganizowania własnego państwa.
- Główną siłą palestyńską była powołana jeszcze w 1964 r. **Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP)**, na której czele od 1969 r. stał Jaser Arafat.
 - Z baz w Jordanii i w Libanie atakowała Izrael, uciekając się do akcji terrorystycznych.
 - W latach 1987-1993 trwało pierwsze powstanie palestyńskie.
 - W 1988 r. OWP ogłosiła utworzenie państwa palestyńskiego.
- W 1993 r. doszło po wielu latach do przełomu.
 - OWP i Izrael podpisały porozumienie pokojowe, na mocy którego ustanowiono Autonomię Palestyńską obejmującą Strefę Gazy i miasto Jerycho.
 - W 1996 r. pierwszym prezydentem Autonomii został Jaser Arafat.
 - Sprawował on tę funkcję do śmierci w listopadzie 2004 r.
 - Prawdopodobnie nie była to śmierć naturalna.

Jaser Arafat – przywódca Organizacji Wyzwolenia Palestyny

Konflikt w Palestynie

- **Końcówka lat 90. to okres odnowienia napięć między Palestyńczykami a Izraelem.**
- **W 2000 r. wybuchło drugie powstanie palestyńskie przeciwko izraelskiej okupacji.**
- **W 2003 r. z inicjatywy USA, ONZ, UE i Rosji opracowano plan pokojowy, którego realizacja natrafia na poważne problemy z powodu kolejnych wystąpień zbrojnych palestyńskich organizacji terrorystycznych oraz prowokacji ze strony Izraela.**
- **Izrael nie godził się jednak na wycofanie osadnictwa żydowskiego z terenów palestyńskich.**
 - **Nie godził się również na powstanie suwerennej Palestyny.**

Nielegalne osiedla w Jerozolimie

Konflikt w Palestynie

- W 2006 r. po zwycięstwie Hamasu w wyborach parlamentarnych w Autonomii nastąpiło kolejne odnowienie konfliktu.
 - W odpowiedzi na ostrzał raketowy prowadzony z terytorium kontrolowanej przez Hamas Strefy Gazy, na przełomie lat 2008/2009, wojska Izraela przeprowadziły tam operację wojskową – zakończyła się ona podpisaniem rozejmu.
- W listopadzie 2012 roku dochodzi znów do wzajemnych ataków:
 - interwencja izraelska w Strefie Gazy (ginie 177 Palestyńczyków i 6 Izraelczyków).
- 4 stycznia 2013 roku prezydent Mahmud Abbas na mocy dekretu przekształcił Autonomię Palestyńską w **Państwo Palestyny**.
- W czerwcu 2014 roku konflikt rozgorzał na nowo.
 - W wyniku kilku zdarzeń (porwań i zabójstw z obu stron) doszło do serii ataków:
 - Palestyńczycy wybudowali tunele biegnące do terytorium Izraela i prowadzili ataki raketowe, zaś Izraelczycy zainicjowali akcję odwetową – bombardując różne obiekty.
 - Świat na ten konflikt zareagował ze sporym opóźnieniem – w tym samym czasie nastąpiło zestrzelenie przez Rosjan malezyjskiego samolotu nad Ukrainą.
 - Umożliwiło to bezkompromisowe prowadzenie operacji wojskowej przez Izrael.
- Konflikt trwa dalej (ataki z obu stron trwają) i raczej nie zakończy się szybko, np.:
 - w październiku 2015 r. kobieta i dziecko zginęły w izraelskim nalocie w Strefie Gazy,
 - w styczniu i lutym 2020 r. – ataki raketowe Palestyńczyków na Izrael (akcja odwetowa Izraela – nalot na podziemną infrastrukturę Hamasu i punkt dowodzenia).

Konflikt Iracki i inne w regionie

Konflikt iracki

- Irak i obszar Zatoki Perskiej stały się terenem konfliktu, od kiedy władzę przejął tam w 1979 r. Saddam Husajn.
 - Dążył on do **budowy imperium arabskiego w regionie**.
 - Efektem ambicji imperialistycznych Husajna była:
 - wojna iracko-irańska w latach 1980-1988;
 - atak na Kuwejt w 1990 r.

Saddam Husajn

Podział religijny i etniczny Iraku

Konflikt iracki

- **WOJNA IRACKO-IRAŃSKA** – trwała od 22 września 1980 r. do 20 sierpnia 1988 r.
- Między oboma krajami istniał długoletni konflikt graniczny.
 - Wojska irackie wdarły się w głąb Iranu, ale szybko zostały wyparte podczas kontrataku.
 - W czasie konfliktu Irak korzystał ze wsparcia militarnego ze strony USA.

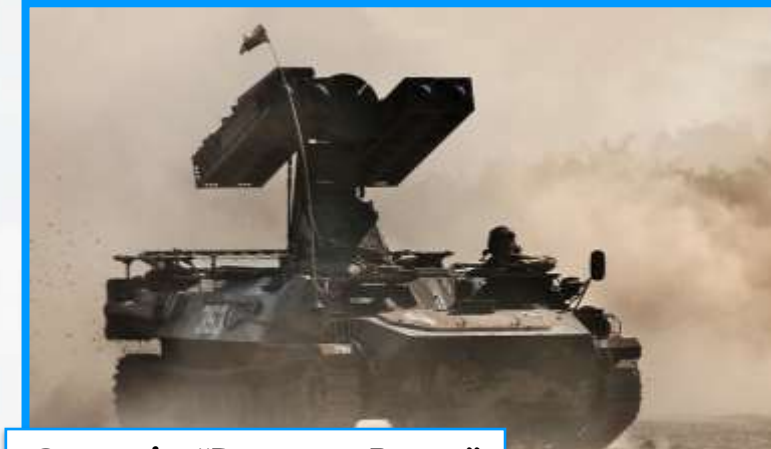
Irański żołnierz w masce przeciwwgazowej w okopach, irańska platforma wiertnicza płonie po amerykańskim ataku, spotkanie Donalda Rumsfelda i Saddama Husseina, irańscy żołnierze świętują wyzwolenie Chorramszahr

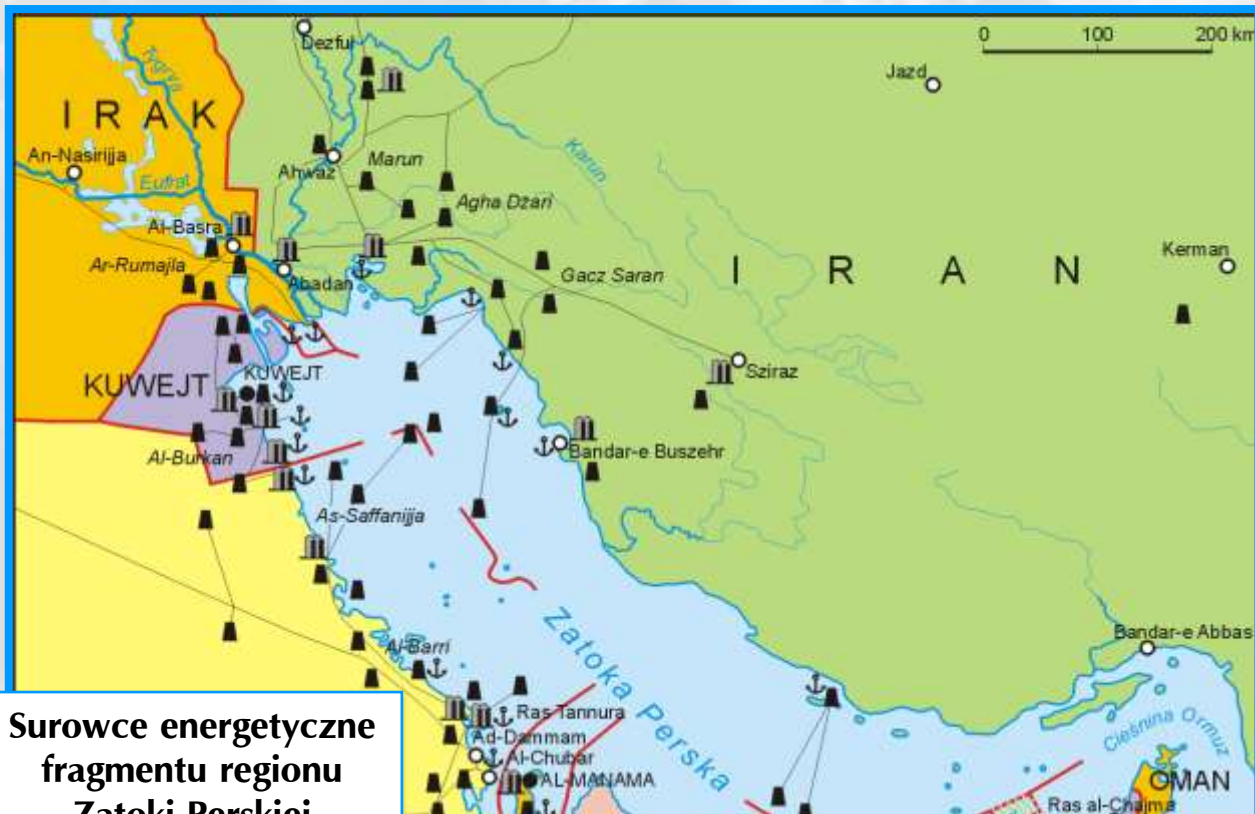
Ofiary ataków Iraku z wykorzystaniem broni chemicznej, zakazanej prawem międzynarodowym

Konflikt iracki

- **ATAK NA KUWEJT** w 1990 r., zakończony interwencją sił międzynarodowych – w wyniku operacji “**Pustynna Burza**”, przeprowadzonej przez USA i inne państwa, wojska irackie zmuszone zostały do opuszczenia Kuwejtu.
- Zamiast realnych korzyści w wyniku interwencji nastąpiło osłabienie państwa:
 - wybuchło powstanie Kurdów na północy i szytów na południu Iraku (ostatecznie stłumione).
 - na mocy mandatu ONZ iracki przemysł został poddany kontroli.

Operacja “Pustynna Burza”

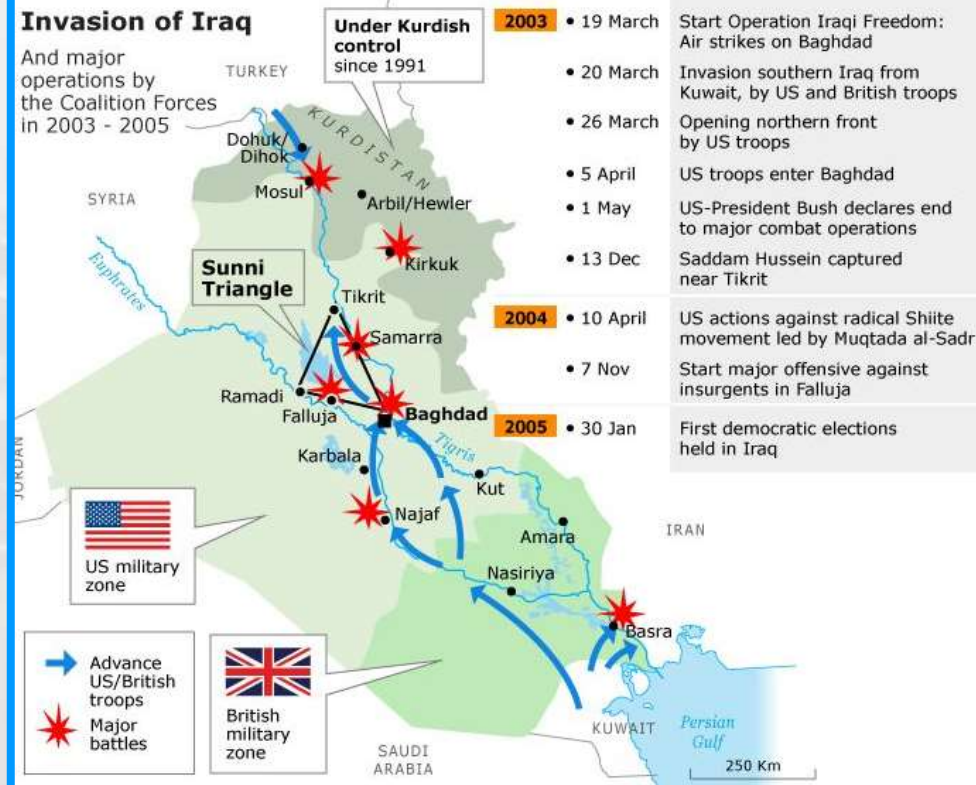

Surowce energetyczne fragmentu regionu Zatoki Perskiej

Konflikt iracki

- **Pod koniec lat 90. Irak zerwał współpracę z ONZ.**
 - **Dyktator został oskarżony przez USA o wspieranie międzynarodowego terroryzmu i produkcję broni masowej zagłady, co stało się pretekstem do kolejnej interwencji.**
 - **W marcu 2003 r. lotnictwa amerykańskie i angielskie uderzyły na Bagdad – rozpoczęto operację lądową **“Iracka wolność”**.**
 - **Po przejściu kontroli alianci, w ramach misji stabilizacyjnej, wprowadzili własną administrację i rozpoczęli budowę struktur demokratycznego państwa irackiego:**
 - **w 2004 r. formalnie władzę przejął iracki rząd tymczasowy,**
 - **w 2005 r. wybrano demokratyczny parlament.**
 - **W tym czasie trwały walki sił rządowych i wojsk koalicji z ugrupowaniami sprzeciwiającymi się okupacji Iraku (m.in. Al-Kaidą).**
 - **Po kilku latach walk udało się ograniczyć aktywność rebeliantów.**
 - **W 2006 r. – 5 listopada Saddam Husajn został skazany na karę śmierci.**
 - **Wyrok wykonano 30 grudnia – były dyktator został powieszony.**
- **Wg różnych danych w tym okresie zginęło 150.000-1.456.000 osób!**

Państwo Islamskie (ISIS) w Iraku oraz dyktatura Baszszara al-Asada Syrii

- Wycofanie wojsk amerykańskich pod koniec 2011 r. nie przyczyniło się do wyciszenia sytuacji w Iraku, a wręcz przeciwnie.
 - W 2011 roku wybuchła także **wojna domowa w Syrii**, prowadzona pomiędzy wiernymi prezydentowi **Baszszarowi al-Asadowi** a **zbrojną opozycją** (także i na terenie Syrii panował chaos i niestabilna sytuacja).
- W 2014 roku dochodzi do powstania **Państwa Islamskiego (ISIS)** – samozwańczego kalifatu utworzonego przez ekstremistów sunnickich na terytorium Iraku i Syrii.
 - Celem państwa nie uznawanego nawet przez państwa islamskie było zaprowadzenie szariat (prawa koranicznego).
 - Do 2017 roku Państwo Islamskie rosło w siłę, a państwa zachodnie nie miały pomysłu jak ten problem rozwiązać (przeszkadzała w tym m.in. Rosja).
 - Od 2015 roku Rosja prowadziła operacje przeciw Państwu Islamskiemu, bombardując jednak opozycję syryjską.
 - W tym czasie terroryści z Państwa Islamskiego dopuszczają się masowych mordów, podpaleń ludzi, obcinania głów i niszczenia zabytków kultury.
 - W połowie 2017 r. siły irackie z pomocą koalicji antyislamskiej oraz oddziałów kurdyjskich peshmergów praktycznie pokonały Państwo Islamskie (28.05.2017 r. w rosyjskim nalocie prawdopodobnie zabity został samozwańczy “kalif” Abu Bakr al-Baghdadi) – w lipcu 2017 r. został wyzwolony Mosul (nieoficjalna stolica Państwa Islamskiego).
 - Do połowy 2019 roku przejęto kontrolę na resztą terytorium ISIS.

Aleppo – miasto o które toczyły się najbardziej zacięte walki między Siłami Zbrojnymi Syrii a oddziałami antyrządowymi.

Bojownicy ISIS

Czeczenia

Czeczenia

➤ Przyczyną konfliktu w Czeczenii jest:

- dążenie narodu czeczeńskiego do odzyskania niepodległości,
- dążenie Rosji do zachowania pełnej kontroli na Kaukazie.
- **Rozpad ZSRR dał Czeczenii możliwość proklamowania niepodległości – nastąpiło to w końcu 1991 r.**
 - Pierwszym prezydentem Czeczenii został Dżochar Dudajew.
 - 12 marca 1992 czeczeński parlament uchwalił konstytucję niepodległej Czeczenii.
 - Następnie Czeczenia odmówiła podpisania 31 marca 1992 układu federacyjnego, pozostając formalnie poza państwem rosyjskim.

Czczenia (I wojna w Czeczenii)

- Republiką w dalszym ciągu targaly konflikty wewnętrzne.
 - Tę sytuację wykorzystały 11 grudnia 1994 r. władze Rosji.
 - Wojska rosyjskie wkroczyły do Czeczenii.
 - W lutym 1995 r., zajęły jej stolicę – Groźny, co formalnie rozpoczęło walkę partyzancką i terrorystyczną z najeźdźcą.
 - W 1996 r. Rosja podpisała z Czeczenami porozumienie, na mocy którego wojska rosyjskie opuściły republikę.

Rosyjska kolumna pancerna nacierająca na Czeczenie

Czeczenia (II wojna w Czeczenii)

- Rosja nie zrezygnowała dalej z podporządkowania sobie republiki.
- 7 sierpnia 1999 r. nastąpił atak bojowników pod przywództwem Szamila Basajewa na sąsiedni Dagestan pod hasłem ustanowienia na Kaukazie islamskiego kalifatu.
- W sierpniu i wrześniu 1999 r. odbyły się także zamachy bombowe na budynki mieszkalne w Moskwie, Bujnaksku i Wołgodońsku, o które władze rosyjskie obwiniły czeczeńskich separatystów.
- Sprowokowało to Rosję do podjęcia w 1999 r. “operacji policyjnej” trwającej do końca lutego 2000 r.

Skutki ataków bombowych na budynki mieszkalne w Moskwie, Bujnaksku i Wołgodońsku

Czeczenia

- W 2002 r. Rosja zaczęła wprowadzać plan normalizacji, w ramach którego w 2003 r. Czeczenia uzyskała nową konstytucję i tak zgodnie z nim 2 kwietnia 2003 Czeczenia stała się częścią Federacji Rosyjskiej.
 - W wyborach prezydenckich wygrał Achmad Kadyrow – 9.5.2004 r. zginął w zamachu.
 - W tym czasie wciąż trwały ataki zdesperowanych bojowników, np.:
 - na moskiewski teatr na Dubrowce - 2002 r.,
 - na samoloty rosyjskie,
 - moskiewskie metro,
 - szkołę w Bieśłanie - 2004 r.,
 - Jednak aktywność bojowników z każdym rokiem się zmniejszała.
 - W kwietniu 2009 r. Rosja ogłosiła koniec operacji wojskowej oraz zapowiedziała wycofanie wojsk.
 - Jednak na terenie republiki dalej dochodzi do starć z bojownikami.

1 września 2004 - Bieśłanie - zginęło 339 osób (w tym 156 dzieci), 700 osób zostało rannych

Konflikt w Jugosławii (konflikt bałkański)

Konflikt w Jugosławii

- Jugosławia zawsze była konglomeratem:
 - **narodowościowym** – zamieszkiwali ją:
 - Bośniacy, Chorwaci, Czarnogórcy, Macedończycy, Serbowie, Słoweńcy, Albańczycy;
 - **religijnym** – żyli tu wyznawcy:
 - islamu (Bośniacy, Albańczycy),
 - katolicyzmu (Chorwaci i Słoweńcy),
 - prawosławia (Serbowie, Czarnogórcy i Macedończycy).
- Bałkany były miejscem zapalnym różnych konfliktów:
 - **początek I wojny światowej** – zamach w Sarajewie na następcę tronu Franciszka Ferdynanda;
 - w czasie II wojny światowej działał tu silny ruch oporu;
 - w utworzonej po II wojnie światowej Federacyjnej Republice Jugosławii (Socjalistycznej Republice Jugosławii) pod silnymi rządami Josipa Broz Tity panował względny spokój, aż do upadku systemu komunistycznego.
- Nic dziwnego, że kiedy upadł komunizm, rozpoczął się proces rozpadu Jugosławii.

Konflikt w Jugosławii

- Jako pierwsze w 1991 r. niepodległość ogłosiły Słowenia, Chorwacja i Macedonia, które odparły kontr interwencję armii jugosłowiańskiej.
- W marcu 1992 r. niepodległość ogłosiła Bośnia i Hercegowina.
 - Sprzeciwiła się temu zamieszkująca ją ludność serbska (ok. 1/3 ogółu), która proklamowała własne państwo.
 - Po stronie Serbów bośniackich wystąpiła armia jugosłowiańska.
 - Bośniaccy Serbowie rozpoczęli oblężenie Sarajewa, stolicy Bośni i Hercegowiny.
- Serbowie walczyli też z Chorwatami, a muzułmanie z Serbami i Chorwatami.
 - W czasie wojny dochodziło do łamania praw człowieka i zbrodni wojennych popełnianych przez wszystkie strony.
- Kres temu konfliktowi położył układ z Dayton podpisany w listopadzie 1995 r., dzielący Bośnię i Hercegowinę na strefy etniczne:
 - serbską i muzułmańsko-chorwacką.

- Socjalistyczna Federacyjna Republika Jugosławii
- Słowenia
- Chorwacja
- Macedonia
- FR Jugosławii (od 2003 Serbia i Czarnogóra)
- Bośnia i Hercegowina
- Serbia
- Czarnogóra
- Kosowo
- Granica pomiędzy Federacją BiH a Republiką Serbską

Konflikt w Jugosławii

- Kolejna odłona konfliktu wybuchła w Kosowie w 1998 r.
 - Serbowie, zdecydowali się przeciwstawić separatyzmowi Kosowa.
 - Rezultatem tych działań było zajęcie Kosowa przez armię jugosłowiańską i ucieczka ponad 600 tys. Albańczyków.
 - Doszło do walk z albańską partyzantką – Armią Wyzwolenia Kosowa, w czasie których obie strony dopuszczały się zbrodni.
 - Po bezskutecznych negocjacjach międzynarodowych w obronie Albańczyków, uchwale Rady Bezpieczeństwa ONZ, nieudanej misji OBWE, NATO zdecydowało się na użycie sił powietrznych przeciwko Serbom w Nowej Jugosławii.
 - Po kilkunastu tygodniach operacji wojennych Kosowo przeszło pod nadzór międzynarodowej administracji ONZ, współpracującej z zapewniającymi bezpieczeństwo siłami KFOR (Kosovo Force).
 - Nie ocaliło to jednak miejscowych Serbów przed pogromami ze strony Armii Wyzwolenia Kosowa.
 - W ich wyniku 300 tys. Serbów zostało wypędzonych z Kosowa, a wiele tysięcy poniosło śmierć.
 - 17 lutego 2008 r. Kosowo ogłosiło niepodległość.
 - Niepodległość została uznana przez USA i większość państw Unii Europejskiej.
 - Niepodległość nie jest uznawana, m.in.: przez Serbię, Rosję i Chiny.

Konflikt cypryjski

Konflikt cypryjski (turecko-grecki)

- Wyspę Cypr zamieszkują zarówno Grecy (82%), jak i Turcy (18%) – jest to przykład konfliktu etnicznego.
 - Cypr do 1878 r. należał do imperium tureckiego, następnie brytyjskiego, a w 1925 r. otrzymał status kolonii.
 - Niepodległość Cypr uzyskał od Brytyjczyków w 16 sierpnia 1960 r.
 - Jej pierwszy prezydent – arcybiskup Makarios III, starał się, aby chronić interesy koegzystujących tam narodów – niestety dość szybko okazało się, że pokojowe współzycie Turków i Greków jest niemożliwe.
 - W grudniu 1963 r. doszło do I wojny domowej (państwem w tym okresie formalnie rządili Grecy).
 - Przyczyną wojny była próba zmiany konstytucji Cypru – niekorzystnych dla Turków.
 - Miał on znieść m.in. prawo weta dla wiceprezydenta Turka.
 - 4 marca 1964 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ uchwaliła rezolucję o wysłaniu na Cypr sił pokojowych w celu rozdzielenia zwaśnionych stron.

Wojna domowa na Cyprze w 1964 r.

Ofiary konfliktu cypryjskiego

Konflikt cypryjski (turecko-grecki)

- 15 lipca 1974 r. władzę na wyspie przejęła grecka junta wojskowa, która dążyła do zjednoczenia z Grecją.
- Wobec tej sytuacji Turcja zdecydowała się na szybką interwencję wojskową i opanowała północną część wyspy, po czym w 1975 r. **ogłosiła powstanie państwa tureckiego**.
- Przez 8 lat Turcja nie poddawała się presji ONZ i wezwaniom do opuszczenia wyspy – w 1983 r. ogłoszono powstanie separatystycznego państwa Turków cypryjskich – niepodległej **Republiki Tureckiego Cypru Północnego**.
- Powstanie tego państwa zostało potępione przez Radę Bezpieczeństwa ONZ.

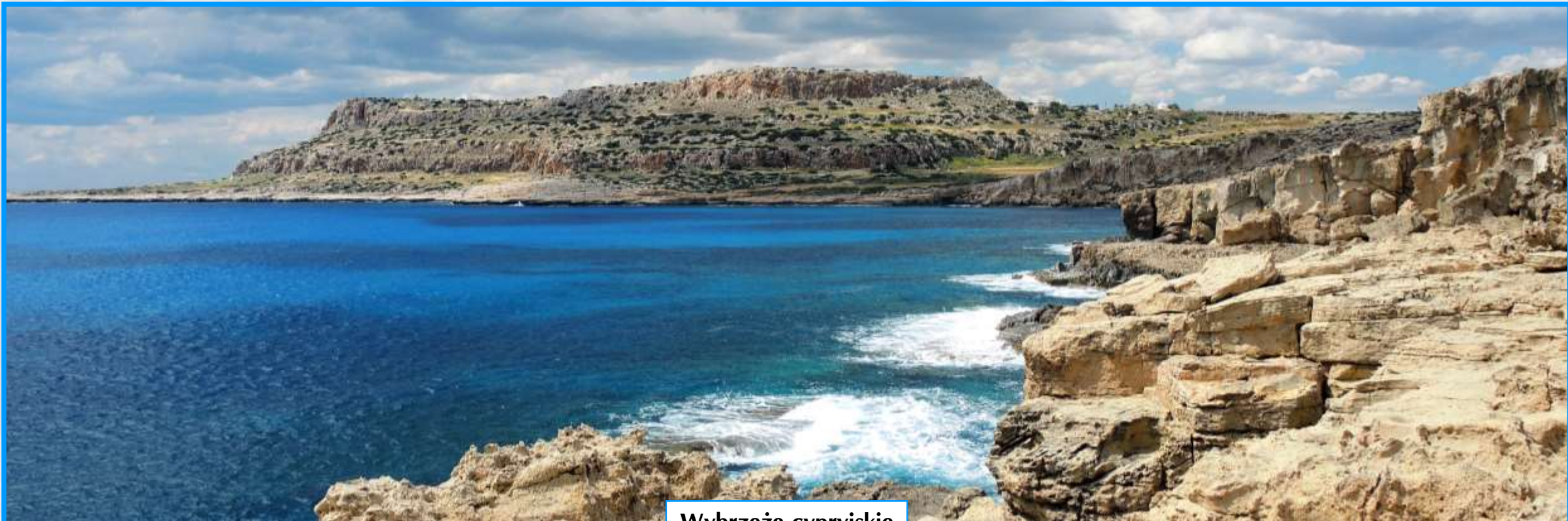
Demonstracje Cypryjczyków za przyłączeniem wyspy do Grecji

Podział Cypru. Na zdjęciu widoczna strefa buforowa ONZ – zwana tzw. zieloną linią (przechodzi ona przez sam środek stolicy Nikozji)

Konflikt cypryjski (turecko-grecki)

- Społeczność światowa uznaje **grecką Republikę Cypru** za jedyną, legalną formę politycznej reprezentacji wyspy.
 - Republika Cypru (grecka część wyspy) w 2004 r. uzyskała członkostwo w UE (od 2008 r. jest w strefie EURO).
- W dalszym ciągu toczą się negocjacje w celu rozwiązania tego konfliktu, a jedną z propozycji jest utworzenie konfederacji.
- Prawdopodobnie kolejną okazją będą negocjacje akcesyjne Turcji z UE.
 - Możliwe także, że więcej inicjatywy wykaże społeczność europejska i NATO, którego członkami są oba państwa, zwaśnione także o inne wyspy na Morzu Egejskim i szelf kontynentalny.

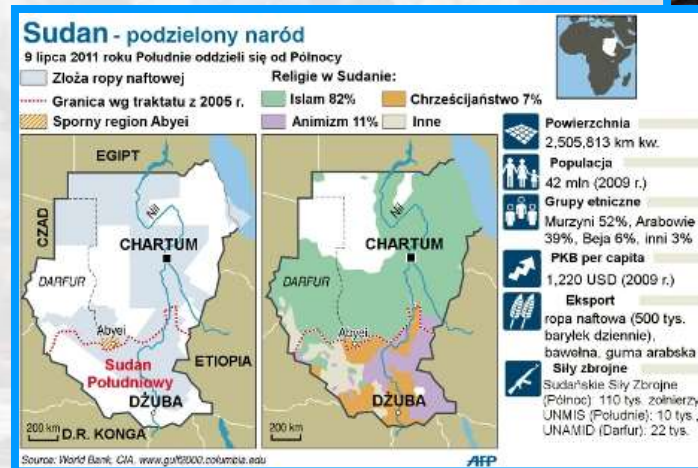
Wybrzeże cypryjskie

Konflikt w Sudanie

Sudan

- Przyczyną wojen domowych w Sudanie są **antagonizmy między muzułmańską ludnością arabską, zamieszkującą głównie północ kraju, a ludnością murzyńską, wyznającą chrześcijaństwo i wierzenia animistyczne, zamieszkującą południe kraju i zachodnią prowincję Darfur.**
 - Dodatkową przyczyną konfliktu jest rywalizacja koczowniczych plemion Sudanu o **dobra naturalne – ropę naftową.**
 - Około 1,5 miliona cywilów zginęło w Sudanie Płd., a ponad 4 miliony zostało zmuszonych do opuszczenia domów.
 - Śmiertelność wśród cywilów była najwyższa od czasów II wojny światowej.
- W latach 1955 – 1972 trwała **I wojna domowa** pomiędzy islamską północą a chrześcijańskim i animistycznym południem (południe zażądało uzyskania regionalnej autonomii i reprezentacji politycznej w rządzie).

Sudan

- Walki między rebeliantami z południa a siłami rządowymi nasiliły się w latach 1983 – 2005 podczas **II wojny domowej w Sudanie**, gdy władze podjęły próby islamizacji kraju.
- Po islamskim zamachu stanu w 1989 r. i utworzeniu islamskich bojówek walki jeszcze bardziej się nasiliły.
- Kolejna eskalacja konfliktu nastąpiła w 1999 r. po wcześniejszych bombardowaniach amerykańskich nakierowanych na sudańskie obiekty rządowe, a także w następstwie odkrycia na południu złóż ropy naftowej.

Sudan

- Konflikt oficjalnie zakończył się wraz z podpisaniem traktatu pokojowego dnia 9 stycznia 2005 r. w Nairobi.
- Na mocy traktatu zniesiono obowiązywanie w Sudanie Południowym prawo szariatu i zgodzono się na referendum niepodległościowe (9 lipca 2011 r. uzyskał niepodległość).
 - W tym samym miesiącu stał się członkiem: ONZ i Unii Afrykańskiej.
- Niestety stosunki polityczne i gospodarcze pomiędzy państwami nie były dobre.
 - Przedmiotem sporu były złoża ropy naftowej, które stanowiły znaczny dochód Sudanu, a których większość znajduje się na terytorium nowo powstałego państwa.
 - Od uzyskania przez Sudan Płd. niepodległości dochodziło do licznych walk granicznych.

Konflikt w Rwandzie

Rwanda

- **Konflikt rwandyjski jest najlepszym przykładem konfliktu etnicznego.**
- Jego stronami są plemiona **Hutu** (rolnicy) i **Tutsi** (lud pasterski, rządzący Rwandą od XVI wieku do lat 60. XX wieku).
 - Większość mieszkańców Rwandy stanowią Hutu (85% ludności),
 - Jednak to Tutsi stanowili plemię dominujące – popierane przez państwa do których należała kolonia Rwandy (początkowo Niemcy, a następnie Belgie).
- **Pierwsza wojna** wybuchła w 1959 r. i zakończyła się zwycięstwem liczniejszych Hutu (główne władze z Tutsi, w tym władca i jego urzędnicy, zostały wypędzone z kraju).
 - W międzyczasie w roku 1962 Rwanda uzyskała niepodległość.
 - Tutsi, którzy zbiegli do Ugandy i Burundi, kilkakrotnie próbowali nieskutecznie odzyskać władzę.
 - W 1963 i 1973 r. skończyły się one masakrami Tutsi – zginęło kilkanaście tys. osób.

Rwanda

- Kolejna **wojna domowa** w Rwandzie w latach **1990 – 1993 r.** zakończyła się na mocy porozumienia z 4 sierpnia 1993 r. – doszło do podziału władzy w rządzie (ograniczono dodatkowo rolę prezydenta z Hutu – był nim Juvénal Habyarimana, rządzący Rwandą od 5 lipca 1973 roku do 6 kwietnia 1994 roku).
- Większość władzy do czasu przeprowadzenia nowych wyborów trafiło w ręce mniej licznych Tutsi.
 - W tym czasie narastały nacjonalistyczne nastroje Hutu (mieli “swojego” prezydenta) przeciwne władzom Tutsi.
 - Hutu zaczęli organizować bojówki pod nazwą Interahamwe (“Walczący razem”) i Impuzamugambi (“Mający wspólny cel”) – szukali pretekstu aby “rozprawić się z Tutsi” i znów przejąć pełnię władzę – prawdopodobnie zabili pochodzącego z ich plemienia prezydenta J. Habyarimana (zginął on 4 kwietnia 1994 r. w zestrzelonym samolocie).
 - **W ciągu zaledwie 100 dni od kwietnia do lipca 1994 r. zabito prawie milion osób** (około 1/10 ludności Rwandy).
 - Tutsi stanowili 80% ofiar (większość ofiar umierało od ran poczynionych maczetami lub pałkami).
 - Mimo to mniej liczniejszym rebeliantom Tutsi udało się pokonać reżim Hutu.
 - Efektem była ucieczka z kraju około 2 mln Hutu w obawie przed karą.
 - Uchodźcy znaleźli schronienie w sąsiednich krajach:
 - Tanzania, Burundi, Uganda i Zair (Kongo).
- Sytuacja obecnie wydaje się pozornie stabilna, bo przy władzy jest reżim zdominowany przez mniej licznych Tutsi, który brutalnie zwalcza wszelkie przejawy waśni na tle etnicznym, w tym radykalną partyzantkę Hutu.
 - Wojna w Rwandzie była niewątpliwie jedną z największych tragedii XX w.
 - Masowe mordy prowadzono przy bierności społeczności międzynarodowej.

Pozostałe ważniejsze konflikty na świecie

Kurdystan

➤ Strony konfliktu:

➤ **Kurdowie – Turcy, Irańczycy, Irakijczycy** (ostatnio też **Państwo Islamskie**).

➤ Kurdowie nie posiadający swojego państwa wyznają w większości islam sunnicki i języdyzm oraz używają głównie język kurdyjski.

➤ Przyczyny:

➤ podział terytorium zamieszkałego przez Kurdów między cztery państwa:

➤ Turcję, Irak, Iran i Syrię (obecnie także nieuznawane na arenie międzynarodowej Państwo Islamskie);

➤ dążenie narodu kurdyjskiego do utworzenia własnego państwa:

➤ obecna populacja Kurdów wg danych oficjalnych wynosi około 30 mln (około 40 mln wg Kurdyjskiego Instytutu w Paryżu w 2017 roku) – większość zamieszkuje Turcję (od 14 do 20 milionów), Iran (około 10 mln), Irak (około 7 mln), Syrię (około 3 mln) oraz Niemcy (diaspora licząca około 800 tys. osób) i Francję (diaspora 150 tys. osób).

Kurdystan

➤ Przebieg:

- od wielu lat w tureckim Kurdystanie trwają walki między partyzantką kurdyjską a armią turecką;
- władze tureckie nie uznają odrębności Kurdów, nie zezwalają nawet na publiczne używanie języka kurdyjskiego;
- Irak popierał dążenia niepodległościowe Kurdów irańskich,
 - Iran - Kurdów irackich;
 - jednak kolejne powstania Kurdów na terenach tych państw były krwawo tłumione;
 - Saddam Husajn nie zawahał się nawet użyć broni chemicznej przeciw Kurdom w 1988 i 1989 r.:
 - w czasie jednego z takich ataków zginęło 5 tys. Kurdów,
 - ocenia się, iż na działanie broni chemicznej zostało wystawionych ok. 400 tys. ludzi;
 - po II wojnie w Zatoce Perskiej Kurdystan iracki stał się najbardziej stabilną częścią okupowanego kraju, a Kurdowie współtworzyli władze w Iraku;
 - obecnie Kurdowie w Iraku dążą do utworzenia niepodległego Kurdystanu;
- jednak problem państwa Kurdów do tej pory pozostaje nierozstrzygnięty;
 - w latach 2014 – 2019 problem dodatkowo komplikowała obecność Państwa Islamskiego (ISIS), z którym walczyli Kurdowie;
 - od 2020 roku największym “wrogiem” tego narodu ponownie są Turcy.

Kurdowie rozwijający swoją flagę narodową w czasie obchodów kurdyjskiego Nowego Roku w marcu 2015 r. w tureckim Stambule.

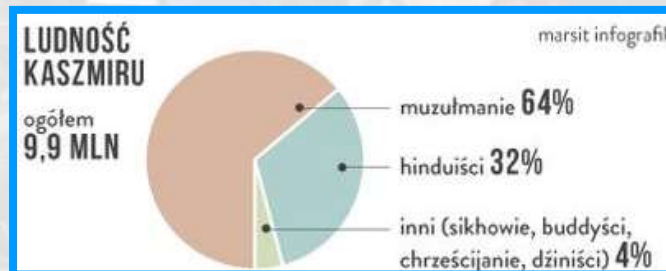
Kaszmir (konflikt pakistański-indyjski)

➤ Strony konfliktu:

- **Indie – Pakistan**, częściowo **Chiny** (od 1962 r.) – wszystkie strony konfliktu dysponują bronią atomową.

➤ Przyczyny:

- imperialna polityka Indii w regionie;
- odrębność religijna i kulturowa:
 - Kaszmir zamieszkują głównie muzułmanie,
 - Indie – hinduiści (stanowią 1/3 mieszkańców);
- polityka mocarstw kolonialnych, podsycających i wykorzystujących antagonizmy religijne w procesie rządzenia.

Mapa Dżammu i Kaszmiru.
Na zielono oznaczono teren kontrolowany przez Pakistan, pomarańczowym kolorem objęte są obszary należące do Indii, natomiast region Aksai Chin okupowany jest przez siły chińskie.

Kaszmir (konflikt pakistańsko-indyjski)

➤ Przebieg:

- w 1947 r. utworzono dwa niepodległe państwa:
 - Indie na terenach z przewagą Hindusów,
 - Pakistan na terenach z większością muzułmańską;
- Kaszmir, zamieszkiwany głównie przez muzułmanów został przyłączony do Indii bez zgody Pakistanu;
- od tego momentu trwa spór między oboma państwami o tę prowincję, podsycany wewnętrznymi niepokojami społecznymi i zamachami bombowymi (większe walki graniczne odnotowano w 1965 i 1971 r.);
 - W latach 60. XX wieku Chiny przejmują na mocy sojuszu obszar Szaksam od Pakistanu oraz zbrojnie teren Aksai od Indii.
 - ostatnie zaostrzenie konfliktu miało miejsce w 1999 r. – doszło do wymiany ognia na granicy obu państw w Kaszmirze;
- w Kaszmirze w dalszym ciągu dochodzi do pewnych incydentów:
 - w 2012 r. odnotowano ich ponad 70, zaś w 2013 roku 81 (zginęło 25 pakistańskich i 16 indyjskich żołnierzy);
 - od lipca do września 2016 roku po zabójstwie jednego z dowódców separatystów pakistańskich doszło do walk ulicznych w wyniku których zginęło około 80 cywilów i kilkunastu żołnierzy.
 - Indie ciągle oskarżają Pakistan o szkolenie i uzbrajanie rebeliantów islamskich, czemu ten zaprzecza.

Tybet

➤ Strony konfliktu:

➤ **Tybetańczycy – rząd Chin.**

➤ Przyczyny:

➤ **odrębność kulturowa i religijna:**

➤ **Tybetańczycy – buddyzm, Chińczycy – ateizm;**

➤ **walka rządu komunistycznego z religią buddyjską;**

➤ **poczucie narodowej odrębności i godności Tybetańczyków;**

➤ **wypędzenie Dalajlamy z terenu Tybetu, należącego do Chin;**

➤ **imperializm komunistycznych Chin.**

Tybet

Tenzin Gjaco - obecny
Dalajlama XIV

➤ Przebieg:

- 3 lipca 1914 r. Tybet stał się państwem niepodległym;
 - nie zgadzały się z tym Chiny – twierdzące, iż jest on częścią ich państwa.
- W 1949 r. wojska chińskie wcieliły niepodległy Tybet do Chin.
 - Wybuchające od tej pory liczne powstania były krwawo tłumione.
 - Chińczycy nie respektowali w tym okresie także wszelkich ustalonych postanowień, m.in. do szanowania religii tybetańskiej oraz tybetańskich obyczajów i języka.
- XIV Dalajlama schronił się przed prześladowaniami w Indiach, gdzie przebywa od 1959 r. do dzisiaj – prowadząc pokojową walkę o Tybet.
- Obecnie dalej Chińczycy prowadzą w Tybecie politykę wynaradawiania, nie zważając na głos przedstawicieli różnych państw i organizacji międzynarodowych.

Protesty Tybetańczyków o wolność (w tym samospalenie Jamphela Yeshi)

Tajwan

➤ Strony konfliktu:

- **Chińczycy – Tajwańczycy.**

➤ Przyczyny:

- **militarne naciski Chin na władze Tajwanu,**
 - **Chiny uznają od 1949 roku za swą zbuntowaną prowincję;**
 - **w 2005 r. chiński parlament uchwalił ustawę zezwalającą na zaatakowanie Tajwanu, gdyby ten ogłosił niepodległość;**
 - **ludność Tajwanu opowiada się za pełną suwerennością;**
 - **obrona przez USA demokracji i legalnie wybranych władz na Tajwanie.**

➤ Przebieg:

- **po zwycięstwie rewolucji w Chinach na Tajwanie znaleźli schronienie przedstawiciele dawnej władzy;**
 - **Czang Kaj-szek utworzył w 1949 r. na Tajwanie **Republikę Chińską**, popieraną przez USA (**Chińczycy nie uznają jej niepodległości**);**
 - **wywierają naciski polityczne i militarne na rząd Tajwanu;**
 - **obecnie Tajwan nie jest formalnie uznawany przez większość państw świata;**
 - **perspektywa zakończenia konfliktu wydaje się być bardzo odległa;**
 - **któraś ze stron musiałaby ustąpić, a w obecnych warunkach jest to niemożliwe;**
 - **nie znaczny to oczywiście że państwa te obecnie na arenie międzynarodowej nie potrafią ze sobą współpracować.**

Sri Lanka (konflikt syngalesko-tamilski)

➤ Strony konfliktu:

➤ **Syngalezi – Tamilowie.**

➤ Przyczyny:

➤ **zróżnicowanie etniczne i religijne:**

➤ **dominujący politycznie Syngalezi wyznają buddyzm (74% mieszkańców),**

➤ **Tamilowie wyznają hinduizm (jak większość osób w Indiach),**

➤ **żądadają utworzenia w północnej części Sri Lanki niepodległego państwa Ilamu.**

Przebieg:

➤ **w 1948 po uzyskaniu niepodległości przez Sri Lankę, parlament w Kolombo przyjmuje, stającą się zarzewiem konfliktu, uchwałę pozbawiającą Tamilów praw obywatelskich;**

➤ **w 1972 zmieniono konstytucję, w wyniku czego buddyzm stał się religią państwową;**

➤ **w odpowiedzi powstały tamilskie organizacje terrorystyczne;**

➤ **partyzanci "Tamilscy Tygrysi" przy wsparciu Indii chcą utworzyć niepodległe państwo;**

➤ **w 1983 wybuchła wojna domowa, która się nasila pod koniec lat 90. XX wieku;**

➤ **Syngalezi dokonują krwawego pogromu Tamilów w Kolombo;**

➤ **mimo przyznania Tamilom pewnej autonomii walki nadal trwają;**

➤ **ostatnia odłoga konfliktu miała miejsce w 2009 r. – oddziały Tygrysów skapitulowały;**

➤ **do 2020 r. zginęło około 100 tysięcy osób, a kolejne setki tysięcy zostały wewnętrznie przesiedlone lub uciekły z kraju.**

Obszar zamieszkały przez Tamilów

Afganistan

➤ Strony konfliktu:

- **Talibowie i Al-Kaida – USA i wojska koalicji**

➤ Przyczyny:

- przejęcie władzy przez fundamentalistów islamskich i utworzenie państwa wyznaniowego;
- umiejscowienie baz terrorystycznych na obszarze kraju;
- rywalizacja między grupami narodowościowymi oraz lokalnymi watażkami o władzę.

Afganistan

Jedno z najpopularniejszych i najbardziej rozpoznawalnych zdjęć jakie kiedykolwiek zrobiono. "Afgańska dziewczynka" – zdjęcie wykonane przez Steve'a McCurry'ego w 1984 r. w obozie dla uchodźców.

➤ Przebieg:

- W latach 1979-1989 Afganistan był okupowany przez wojska radzieckie.
- W 1997 r. władzę przejęli talibowie, którzy utworzyli państwo wyznaniowe.
 - W tym czasie przybył tu Osama bin Laden – poszukiwany przez USA za terroryzm.
 - W 1998 r. USA zażądały jego wydania za zamachy w Kenii i Tanzanii.
- 7 października 2001 r. wystąpiło zbrojnie przeciw talibom i Osامية bin Ladenowi za zamach z 11 września 2001 r. w Nowym Jorku.
 - Pod koniec 2001 r. pokonano talibów, zaś 2 maja 2011 r. zabito Osame bin Laden'a.
 - Wojska koalicji do dziś pomagają w utrzymaniu porządku.
 - Mimo to nadal dochodzi tutaj do wielu zamachów terrorystycznych.
- Obecny konflikt w Afganistanie, jest najdłuższą wojną od czasu wojny wietnamskiej.
 - Mimo kilku już zapowiedzi ostateczne zakończenie operacji militarnych w Afganistanie odwleka się ciągle w czasie.
 - Donald Trump, zgodnie ze swoją strategią z sierpnia 2017 roku, zapowiedział, że misja ta jeszcze potrwa – "Pospieszne wycofanie się stworzyłoby próżnię, którą natychmiast wypełniliby terroryści z ISIS i Al-Kaidy, tak jak to się stało przed 11 września oraz w 2011 roku, kiedy Ameryka pośpiesznie i błędnie wycofała się z Iraku".

Timor Wschodni

➤ Strony konfliktu:

➤ **katolicki Timor – islamska Indonezja.**

➤ Przyczyny:

➤ dążenie do utworzenia własnego, suwerennego państwa;

➤ chęć zniszczenia kultury i tradycji mieszkańców Timoru Wschodniego;

➤ bogactwa naturalne:

➤ gaz ziemny i ropa naftowa oraz marmur.

Timor Wschodni

➤ Przebieg:

- W 1975 r. następuje wycofanie się Portugalczyków, dla których była to kolonia.
 - W tym samym roku została ona zaaneksowana przez Indonezję.
 - Od tego momentu władze Indonezyjskie stosują terror w celu utrzymania władzy.
- 30 sierpnia 1999 r. odbywa się nadzorowane przez ONZ referendum.
 - Około 80% mieszkańców opowiedziało się przeciw autonomii w granicach Indonezji.
 - Doprowadziło to do wzniesienia fali rabunków, masakr i terroru prowadzonych przez proindonezyjskie bojówki.
 - We wrześniu 1999 r. ONZ wysłała do Timoru Wschodniego międzynarodowe siły pokojowe.
- 20 maja 2002 r. Timor Wschodni odzyskał pełną niepodległość.
- Obecnie sytuacja jest niestabilna, trwają walki między stroną rządową a gangami.
 - Sytuację stabilizuje obecność wojsk ONZ – głównie z Portugalii i Australii.

Konflikt w Timorze Wschodnim

Żołnierz misji pokojowej w Timorze Wschodnim

Algeria

- **Strony konfliktu:**
 - **świecki rząd – islamiści.**
- **Przyczyny:**
 - próby budowania państwa wyznaniowego,
 - narastający w drugiej połowie lat 80-tych kryzys gospodarczy wywołany gwałtownym spadkiem cen ropy naftowej i towarzyszący mu wzrost niezadowolenia społecznego,
 - wzajemne prowokacje i oskarżenia sił rządowych i islamistów o mordowanie cywili.

Algieria

➤ Przebieg:

- W czerwcu 1990 r. odbywają się pierwsze wielopartyjne wybory na szczeblu lokalnym, które wygrywa Islamski Front Ocalenia.
- Podobnie w grudniu 1991 r. w I turze wyborów parlamentarnych wygrywa Islamski Front Ocalenia.
 - W styczniu 1992 r. ustępuje prezydent Chadli Bendjedid, władzę przejmuje wojsko, zaś II tura wyborów zostaje anulowana.
- Od tego momentu islamska partyzantka (Islamska Grupa Zbrojna) walczy o utworzenie państwa islamskiego.
 - Ze szczególną zaciekłością atakuje obywateli spoza krajów arabskich.
 - Powszechnie organizują oni zamachy terrorystyczne (samochody pułapki).
- W sumie konflikt pochłonął 150-200 tysięcy ofiar śmiertelnych,
 - straty materialne szacowane są na 30-35 miliardów dolarów.

Członkowie Islamskiej Grupy Zbrojnej w Algierii

Nigeria

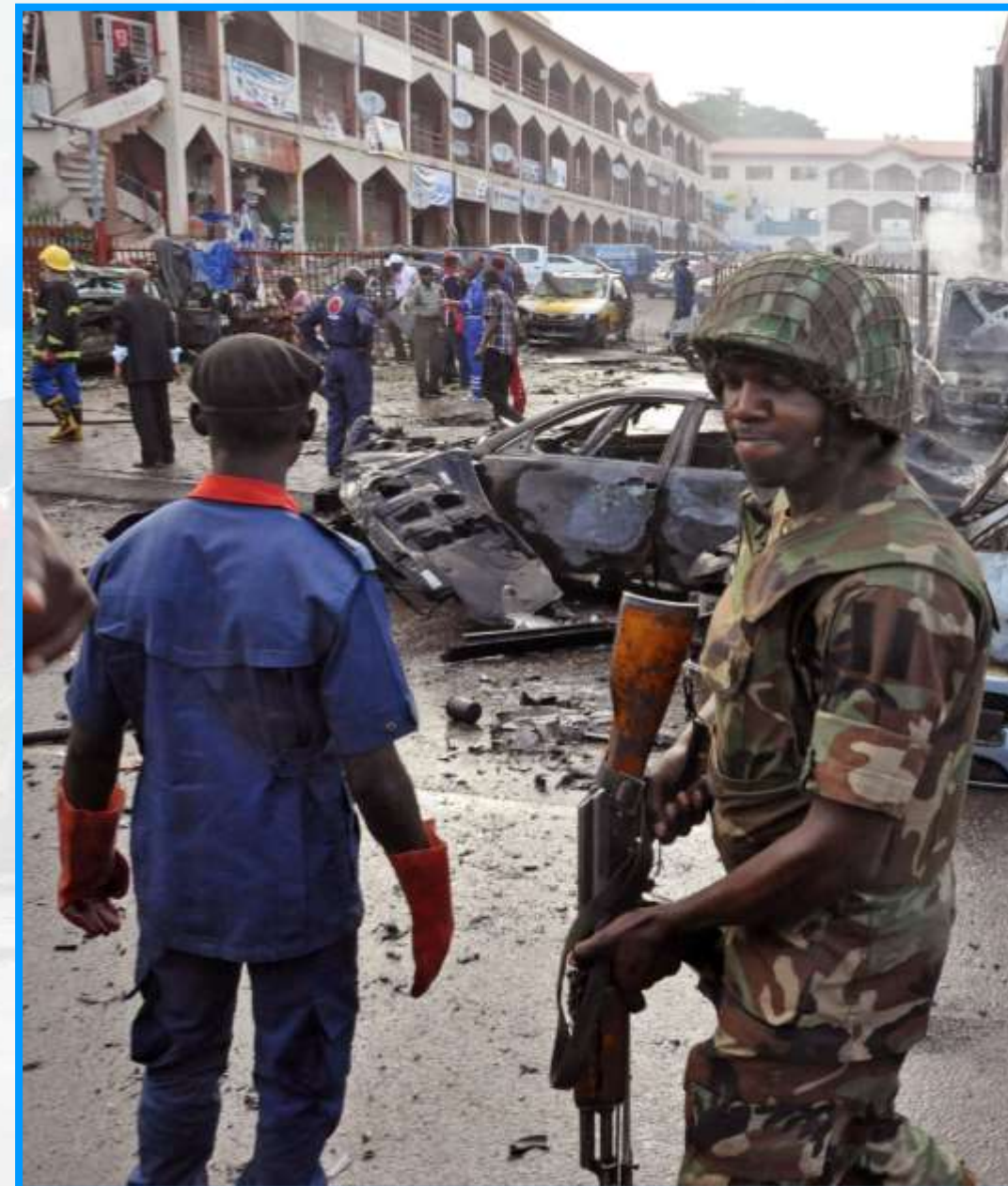
➤ Strony konfliktu:

➤ **Islamska północ – chrześcijańskie południe.**

➤ Przyczyny:

➤ **różnice wyznaniowe i etniczne wśród plemion: Hausa, Fulani, Joruba i Ibo,**

➤ **bogactwa naturalne – ropa naftowa (zysk trafiał do administracji państwowej).**

Nigeria

➤ Przebieg:

- Po uzyskaniu niepodległości w 1960 r., **wprowadzono ustrój federacyjny** (w 1963 r.) – **regiony kraju ustanowiły swoje własne konstytucje i systemy władzy.**
- W wyniku ścierania się różnych interesów reprezentowanych przez różne plemiona **system władzy jest niestabilny i powstają różne konflikty** obfitujące w liczne zamachy stanu (było ich aż 6) oraz ostre starcia wewnętrzne:
 - w czasie wojny domowej w latach 1967 – 1970: po powstaniu Republiki Biafry i odłączeniu się od Nigerii zginęło około 1 mln osób (wygrały władze centralne);
 - w latach 90. odnowiły się podziały w społeczeństwie – związane to było m.in. z oszustwami wyborczymi i szerzącą się korupcją,
 - w celu utrzymania władzy wprowadzono terror wykorzystując wojsko, policję i sądy,
 - w kraju trwały strajki generalne a Nigeria była, w związku z naruszeniami praw człowieka, ukarana sankcjami międzynarodowymi,
 - w 2000 r. konflikt na nowo odżył po wprowadzeniu w północnych prowincjach prawa koranicznego (możliwe jest więc było: biczowanie, kamieniowanie czy obcinania kończyn),
 - prawo to jest zatem doskonałym narzędziem manipulacji politycznej (“święta wojna”),
 - od tego momentu dochodziło corocznie do wielu incydentów i konflikt nadal trwa (działalność np. terrorystycznej organizacji Boko Haram).

Somalia

➤ Strony konfliktu:

➤ **Rząd Somalii – różne rody.**

➤ Przyczyny:

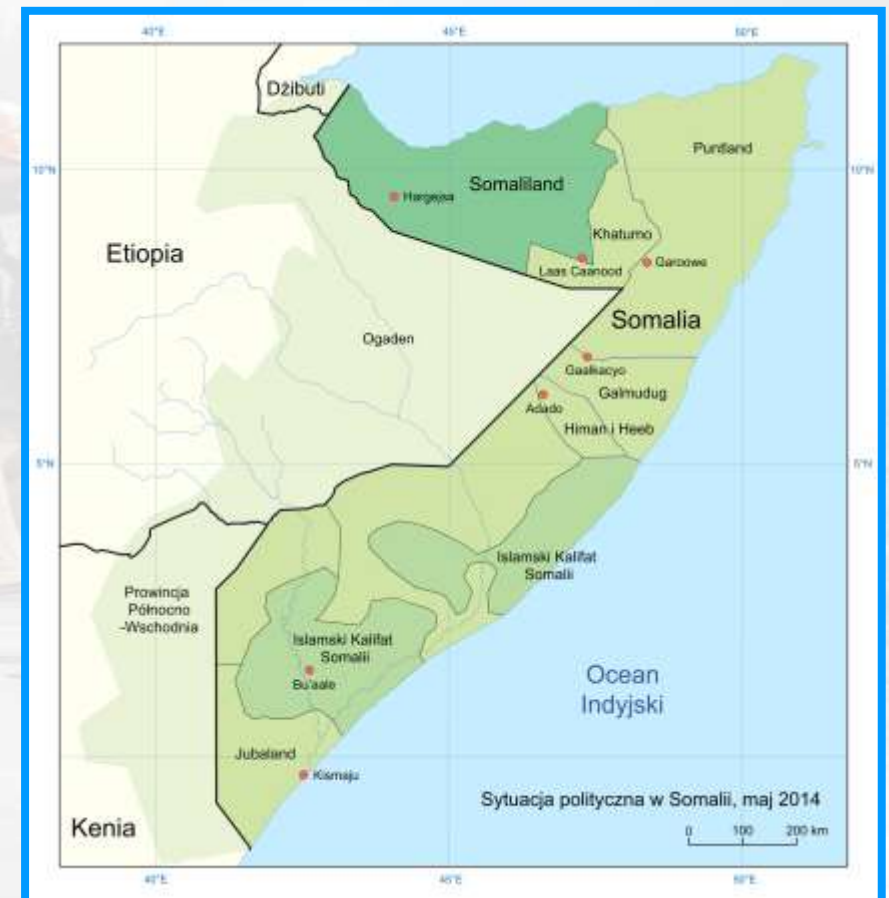
- Somalijczycy jako lud wojowniczy nie akceptuje władzy zwierzchniej,
- walki rodów o władzę:
 - Dir, Darod, Issak, Hawija, Digil i Rahawejn,
- Somalia nie uznała zasady nienaruszalności granic:
 - duża liczba mieszka w innych krajach,
 - zamieszkują je ludy pasterskie.

Somalia

➤ Przebieg:

- Od 1969 r. dyktatorem Somalii był Mohammed Siad Barre.
- W 1991 r. nastąpiło obalenie władzy dyktatora i wybuch wojny domowej, w wyniku której nastąpiła interwencja ONZ.
- 18 maja 1991 prowincja Somalii Somaliland ogłosiła secesję.
 - Państwo to nie zostało uznane na arenie międzynarodowej.
 - Somaliland zdołał zbudować funkcjonujący organizm państwowy z demokratycznie wybieranym prezydentem i parlamentem.
- 9 grudnia 1992 roku rozpoczęły się w Somalii misje USA, w celu przywrócenia sprawnego funkcjonowania państwa somalijskiego, zakończone porażką w 1993 r.
 - Celem wojsk amerykańskich było w szczególności ujęcie łamiącego warunki zawieszenia broni generała Mohameda Aidida.
- Obecnie, po wycofaniu wojsk ONZ, władza w Somalii jest słaba i niestabilna (specjaliści uważają ten kraj jako tzw. "kraj upadły").
 - Powoduje to ucieczkę Somalijszyków – obecnie poza krajem jest kilkaset tys. osób.
 - Od 2009 roku trwa tam kolejna wojna domowa.

Falklandy (Malwiny)

➤ Strony konfliktu:

➤ **Argentyna – Wielka Brytania.**

➤ Przyczyny:

➤ **spór o przynależność wysp.**

➤ Przebieg:

➤ **Od XVIII wieku Falklandy należały do Wielkiej Brytanii (kolonia).**

➤ **Od początku XIX wieku o władanie nad wyspą upominali się Argentyńczycy.**

➤ **Stworzyli oni w 1831 r. w mieście Port Louis nawet garnizon wojskowy i obóz karny.**

➤ **Miasto następnie zostało opanowane przez kryminalistów, a w 1831 r. zburzone.**

➤ **Tak odległa kolonia, słabo zaludniona nie dawała Wielkiej Brytanii żadnych dochodów, ale mieszkańcy miejscowości Kelpers powoływali się na Artykuł 73 Karty Narodów Zjednoczonych i żądali pozostawienia ich w ramach Wspólnoty Brytyjskiej.**

➤ **Efektom sporu o wyspy między Argentyną i Wielką Brytanią było ich zajęcie przez Argentynę w marcu 1982 r.**

➤ **Brytyjczycy wysłali w ten rejon swoje oddziały militarne i do czerwca 1982 r. przejęli władzę nad wyspami.**

➤ **W samej Argentynie rządząca junta wojskowa upadła – w efekcie wprowadzono tam demokrację.**

➤ **Status wysp pozostaje nadal nieuregulowany – oba państwa o tym nie dyskutują.**

➤ **11 marca 2013 roku, za zachowaniem statusu terytorium zamorskiego Wielkiej Brytanii opowiedziało się aż 99,8 proc. głosujących przy frekwencji wynoszącej 92%.**

Meksyk

➤ Strony konfliktu:

➤ **Zapatystowska Armia Wyzwolenia Narodowego – władze Meksyku.**

➤ Przyczyny:

- bieda wśród potomków Majów zamieszkujących prowincję Chiapas,
- walka o prawa tej społeczności indiańskiej.

Szyld Zapatystów

Meksyk

➤ Przebieg:

- W 1994 r. mieszkańcy prowincji Chiapas żyjący w skrajnej nędzy wznieci bunt – ich celem były poprawa warunków bytowych oraz demokratyzacja życia w Meksyku.
- Rząd meksykański zdecydował się negocjować z Zapatystowską Armią Wyzwolenia Narodowego (EZLN).
 - Szczyt rozmów pokojowych odbył się w San Andres w 1996 r.
 - Owocem rozmów było przyznanie autonomii i przywilejów dla ludności tubylczej.
 - Prezydent Zedillo i Partia Instytucjonalno-Rewolucyjna (PRI) całkowicie zignorowali postanowienia układu z zapatystami i zaczęli zwiększać liczbę wojska w regionie.
- Do dnia dzisiejszego prowincja Chiapas pozostaje w stanie konfliktu z rządem centralnym.
 - Zapatyści są pierwszym nowoczesnym ruchem rewolucyjnym, który na potrzeby swojej działalności wykorzystywał nowoczesne technologie takie jak: telefony satelitarne oraz Internet w celu zdobycia zagranicznego poparcia i rozgłosu.
 - Sama EZLN postrzega siebie jako część szerszego ruchu alterglobalistycznego.
 - Jednak wpływ EZLN na sprawy polityczne kraju powoli się zmniejsza.

Zapatyści walczący o prawa

Kolumbia

- **Strony konfliktu:**
 - **władza centralna – FARC (Rewolucyjne Siły Zbrojne Kolumbii).**
- **Przyczyny:**
 - **walka o wpływy prowadzona przez rewolucyjną partyzantkę,**
 - **działalność mafii narkotykowych.**

Kolumbia

➤ Przebieg:

- Podstawy konfliktu w Kolumbii to rok 1948 i morderstwo w Bogocie, zwolennika najuboższych warstw, kandydującego na prezydenta Jorge'a Eliecera Gaitana.
- Wywołało zamieszki na ulicach stolicy i przerodziło się w 9 letnią wojnę domową.
 - W tym okresie chłopci organizują się w ukrywające się później w górach partyzantki.
 - W 1957 r., kiedy sytuacja nieco się poprawia i powstaje tymczasowy Front Narodowy.
 - W trwającej jedyne 9 lat wojnie domowej poniosło śmierć 200 tysięcy osób.
- W 1964 r. następuje połączenie partyzantów w Rewolucyjne Siły Zbrojne Kolumbii.
 - Od tego okresu następuje stała walka władzy centralnej z FARC
 - Kilkanaście lat temu przyjmowano, że kolumbijscy chłopci walczyli z imperializmem i brakiem jakichkolwiek perspektyw, teraz, że bunt ten od wielu lat chroni jedynie narkotykowych baronów finansując przy tym ustający powoli, zmasowany terror.
 - W marcu 2008 zabity został przywódca ugrupowania Luis Edgar Devia Silva.
 - W notebooku znaleziono dowody na finansowanie FARC przez Ekwador i Wenezuelę.
- 28 sierpnia 2012 rząd Kolumbii i przedstawiciele lewicowej partyzantki FARC podpisali na Kubie deklarację o rozpoczęciu procesu pokojowego.
 - Oficjalne porozumienie w sprawie zakończenia wojny domowej (po 52 latach) zostało podpisane w sierpniu 2016 roku.

Kolumbijska armia w stanie Caqueta walczy z oddziałami Rewolucyjnych Sił Zbrojnych. Na zdjęciu wyładunek wojskowego helikoptera w miejscowości Alto Guaduas

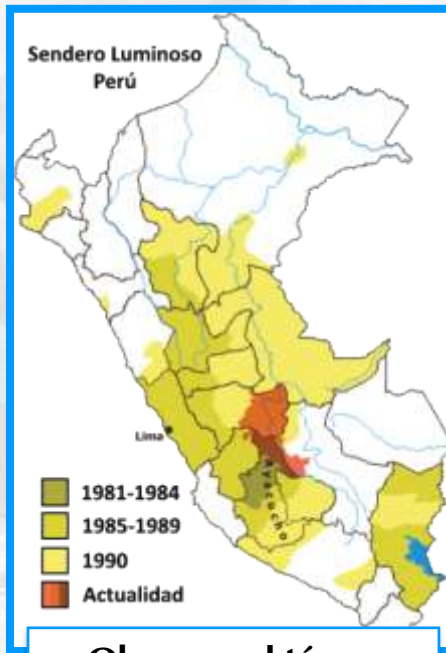
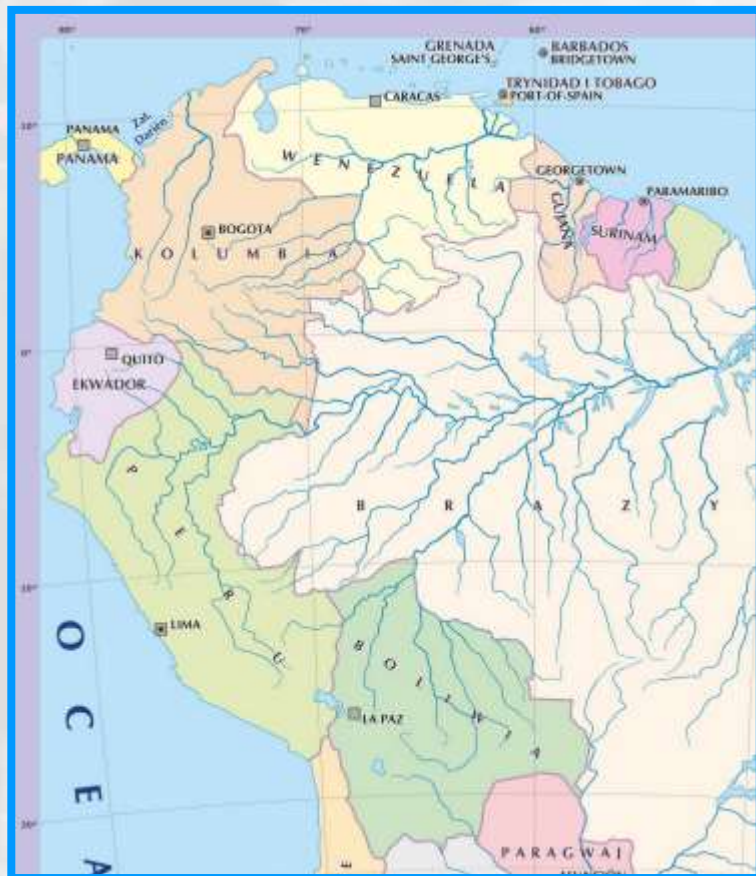
Peru

➤ Strony konfliktu:

- rząd Peru – organizacja maoistowska Świetlisty Szlak.

➤ Przyczyny:

- chęć przejęcia władzy przez partyzantów z organizacji Świetlisty Szlak.

Obszar na którym prowadził działalność Świetlisty Szlak.

Peru

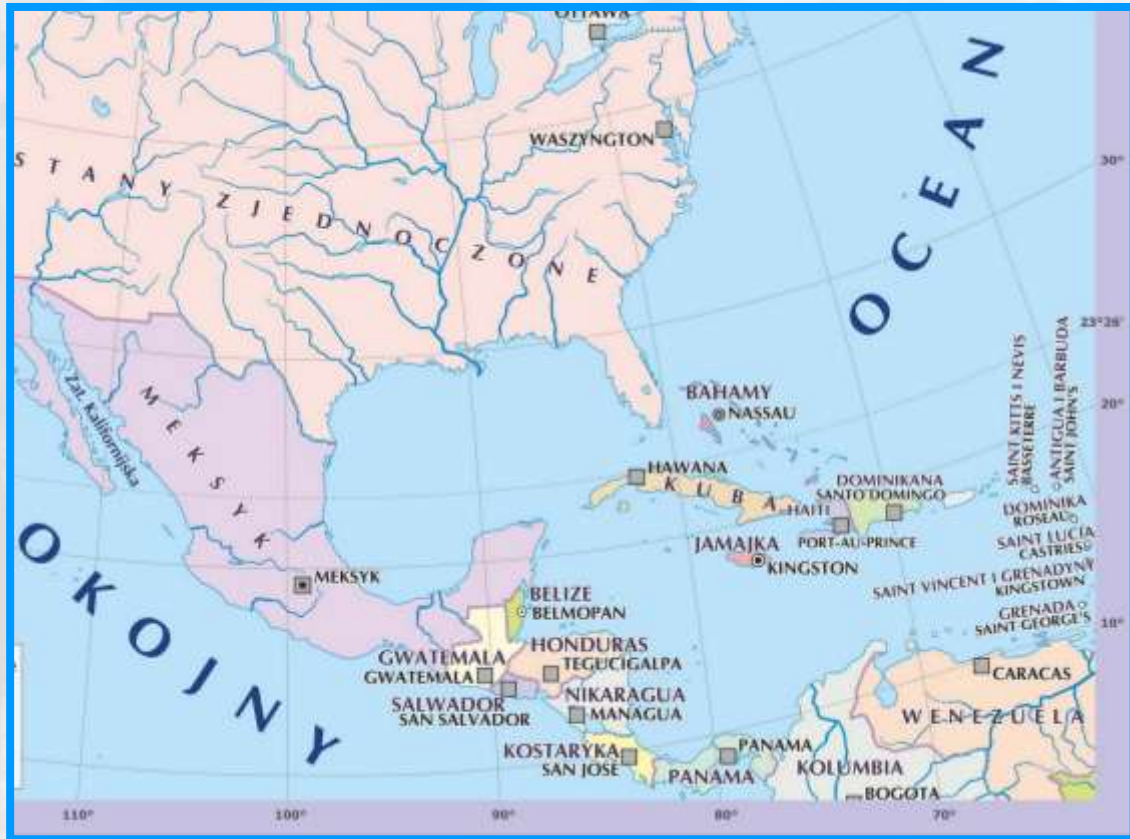
➤ Przebieg:

- Pod koniec lat 60. R. A. Guzman, głoszący poglądy maoistowskie, założył organizację terrorystyczną Świetlisty Szlak.
- Organizacja zajmowała się także handlem kokainą.
- 17 maja 1980 r., w przeddzień wyborów prezydenckich, rebelianci spalili urny wyborcze w mieście Chuschi, w Ayacucho (wcześniej odrzucili udział w wyborach).
- Sprawcy tego aktu terrorystycznego zostali ujęci i ukarani.
- W 1981 r. wprowadzono stan wyjątkowy i wysłano wojsko do walki z partyzantami.
 - 3 grudnia 1982 r., powstało zbrojne skrzydło organizacji "Ejército guerrillero Popular".
 - Od stycznia 1983 r. odnotowywane były liczne ataki terrorystyczne bojówek organizacji, a wśród walczących w imieniu organizacji były dzieci.
 - Złą sławę zdobyły także specjalne oddziały policji "Sinchis", szkolone przez USA.
 - Funkcjonariusze policji często łamali podstawowe prawa człowieka.
- W ciągu krwawej wojny domowej, zginęło ponad 30 tys. osób, a celem ataków stały się prawie wszystkie instytucje peruwiańskie.
- W 1992 r. niemal całkowicie rozbito organizację, choć grupa nadal działa w górach.
 - Na przełomie 2011-2012, walki znów przybrały na sile.
 - W 2015 roku uwolniono 39 osób przetrzymywanych przez Świetlisty Szlak i zmuszanych do pracy na polach koki.

Konflikt i kryzys kubański

- **Strony konfliktu:**
 - Kuba i ZSRR – Stany Zjednoczone.
- **Przyczyny:**
 - zbliżenie kubańsko – radzieckie:
 - obecność na wyspie rakiet ZSRR,
 - dojście do władzy dyktatora Fidela Castro w 1959 r.

Fidel Castro

Konflikt i kryzys kubański

➤ Przebieg:

- W 1959 r. po przejęciu władzy, F. Castro i rewolucyjny rząd rozpoczął reformy, które m.in. oznaczały nacjonalizację kapitału zagranicznego, głównie amerykańskiego.
- Na wyspie zaczęto potajemnie instalować radzieckie rakiety mogące przenosić głowice jądrowe w ciągu kilku minut nad terytorium amerykańskie.
 - W grudniu 1961 wyspę ogłoszono republiką socjalistyczną.
 - Rząd USA podjął restrykcje gospodarcze wobec władz kubańskich (wstrzymanie importu cukru, zamrożenie stosunków handlowych) i zerwał stosunki dyplomatyczne.
- 17 kwietnia 1962 r. nastąpił **konflikt kubański** – desant formacji złożonych z emigrantów kubańskich w Zatoce Świń – Amerykanie liczyli na wybuch powstania antyrządowego, jednak operacja zakończyła się fiaskiem.
 - W następstwie dyktator od tego momentu miał pretekst w walce z konkurentami.
- **Kryzys kubański** miał miejsce w dniach 15-28 października 1962 roku na Kubie.
 - Spowodowany on był tajnym rozmieszczeniem przez ZSRR na Kubie pocisków balistycznych średniego zasięgu, bezpośrednio zagrażających terytorium USA.
 - Konflikt został rozwiązany przez obiecanie wycofania w zamian rakiet USA z Turcji.

Administracja Kennedy'ego w czasie kryzysu kubańskiego

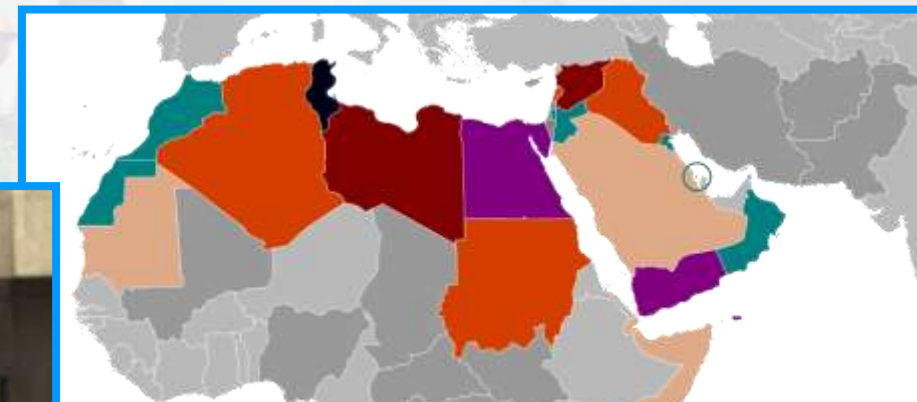

Wiosna arabska (Arabska Wiosna Ludów)

➤ **Wiosna Arabska (Arabska Wiosna lub Arabskie przebudzenie)** – protesty społeczne i konflikty wewnętrzne w krajach arabskich trwające od 17 grudnia 2010 roku.

➤ **Przyczyną ich wybuchu było:**

- niezadowolenie obywateli z warunków życiowych,
- bezrobocie,
- rosnące ceny żywności,
- korupcja i nepotyzm władz,
- ograniczanie swobód obywatelskich przez autokratyczne reżimy,
- cenzura w środkach masowego przekazu.

Sytuacja w krajach Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej 2010-2013:

- Obalenie władz
- Dwukrotne obalenie władz
- Wojna domowa
- Protesty i zmiany w rządzie
- Masowe protesty
- Protesty
- Protesty poza światem arabskim

Wiosna arabska (Arabska Wiosna Ludów) – Tunezja i Algieria

- Do pierwszych wystąpień społecznych doszło **w Tunezji**.
 - Powodem było wydarzenie z 17 grudnia 2010 kiedy to bezrobotny sprzedawca uliczny Mohamed Bouazizi podpalił się w proteście przeciwko brakowi perspektyw na poprawę swojej sytuacji życiowej.
 - Z czasem demonstracje przybierały coraz gwałtowniejszą formę.
 - Protesty w Tunezji, które przerodziły się w rewolucję, stanowiły przykład i inspirację dla mieszkańców pozostałych państw regionu.
 - W ich wyniku obalony został wieloletni prezydent Zin Al-Abidin Ben Ali.
 - Władzę w kraju do czasu planowanych demokratycznych wyborów objął rząd tymczasowy, w którym znaleźli się także przedstawiciele opozycji.
- Protesty na masową skalę wybuchły także pod koniec grudnia 2010 **w Algierii**.
 - W ich wyniku rząd zobowiązał się znieść do końca lutego 2011 r. obowiązujący od 1992 r. stan wyjątkowy.
 - Podczas wyborów w maju 2012 r. Algierczycy wybrali ten sam rząd, który wcześniej obalili.
 - Porażkę zanotowali radykalni islamiści.

Protesty w Algierii

Wybory w Algierii

Wiosna arabska (Arabska Wiosna Ludów) – Egipt i Libia

- 25 stycznia 2011 doszło do wybuchu rewolucji w **Egipcie**.
- Egipcjanie, zmagający się z podobnymi problemami jak Tunezyjczycy, zaczęli demonstracje na ulicach dużych miast, domagając się ustąpienia prezydenta Hosniego Mubaraka.
- W wyniku tych wydarzeń prezydent powołał nowy gabinet na czele z Ahmadem Szafikiem i mianował Omara Suleimana na nieobsadzony od 30 lat urząd wiceprezydenta.
 - Nie wyciszyło to jednak nastrojów społecznych i po 18 dniach protestów Mubarak zmuszony był zrezygnować ze stanowiska.
 - Władzę do czasu wyborów przejęło wojsko.
- W styczniu 2011 rozpoczęły się protesty w:
 - **Jordanii** – król Jordanii Abdullah II powołał nowy rząd na czele Marufem al-Bachitem
 - **Jemenie** – wieloletni prezydent Jemenu Ali Abdullah Salih zrezygnował z władzy (kraj jest pogrążony w chaosie – destabilizacja doprowadziła do wybuchu w 2015 r. wojny domowej w państwie podzielonym na różne strefy wpływów, w tym dżihadystów);
- W lutym 2011 do masowych wystąpień społecznych doszło w **Bahrajnie** oraz **Libii**.
 - Przerodziły się one w wojnę domową (interweniowały siły lotnicze NATO).
 - Ośmiomiesięczna wojna domowa w Libii zakończyła się obaleniem reżimu Mauammara al-Kaddafiego i jego zabiciem 20 października 2011 r.
 - Sytuacja dalej jest niestabilna (w 2014 roku trwała kolejna wojna domowa w Libii).

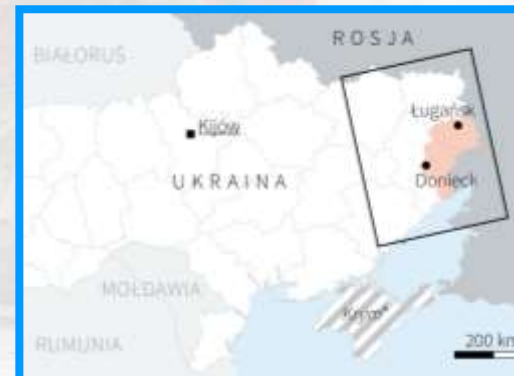
Protesty przeciw rządowi Mubaraka

Wiosna arabska (Arabska Wiosna Ludów) – Syria

- Do wystąpień na początku 2011 r., choć już na mniejszą skalę, doszło także w:
 - Arabii Saudyjskiej, Dżibuti, Iraku, Kuwejcie, Libanie, Maroku, Omanie, Palestynie, Somalii, Sudanie.
- Silny opór stawiali i stawiają powstańcy w **Syrii**.
 - Tamtejszy prezydent Baszar al-Assad mimo presji międzynarodowej na pokojowe zakończenie konfliktu, krwawo rozprawiał się z opozycjonistami.
 - Na Syrię nałożono sankcje i zawieszono ją w prawach członka Ligi Państw Arabskich.
 - W wyniku wielomiesięcznych walk w Syrii zginęło wiele tysięcy osób w czasie bardzo krwawej i wyniszczającej wojny domowej.
 - W Syrii reżim Al-Assad'a wielokrotnie dopuszczał się zbrodni przeciwko ludzkości.
 - Setki tysięcy Syryjczyków w obawie o życie uciekło głównie do sąsiedniej Jordanii.
 - Działania sił rebelianckich też nie są normalne:
 - "10 grudnia 2012 opublikowano nagranie, w którym dziecko odrąbuje głowę bezbronnemu i unieruchomionemu więźniowi. Zgromadzeni wokół rebelianci wnoszą okrzyki "Allah akbar", po czym demonstrują dwa ciała z odciętymi głowami. Nie jest to pierwszy przykład użycia dzieci jako żołnierzy przez siły rebelianckie".
 - Obie strony dopuszczają się porwań i masakr w ramach bratobójczej wojny domowej;
 - Dodatkowo 19 marca 2013 podczas ataku w Aleppo użyto prawdopodobnie broni chemicznej – obie strony nawzajem obarczyły się odpowiedzialnością o to.
- Obecnie konflikt ten wcale nie zbliża się do końca (stan na kwiecień 2020 r.):
 - do niedawna sytuację komplikowała rola Państwa Islamskiego (ISIS).
 - obecnie największą zagadką jest niezrozumiała rola Rosji (która popiera dawne władze i prezydenta Baszara al-Assada).

Konflikt na Ukrainie

- Konflikt rozpoczął się w 2014 roku, tuż po zakończeniu “Majdanu” (protestu przeciwko skorumpowanym i prorosyjskim władzom na Ukrainie) i ucieczce prezydenta Ukrainy – Wiktora Janukowycza do Rosji.
- Na Krymie i w Donbasie doszło wtedy do prorosyjskich wystąpień i pojawienia się tzw. “zielonych ludzików” – będących w rzeczywistości rosyjskimi żołnierzami (do których Rosja oficjalnie się nie przyznała).
- Zajęty został Krym i przeprowadzono referendum w sprawie przynależności państwowej Krymu.
 - Ponieważ większość mieszkańców stanowili Rosjanie (inni zaś bali się głosować inaczej lub nie uczestniczyli w wyborach) wynik głosowania był łatwy do przewidzenia – Krym został anektowany od Ukrainy.
 - W chwili obecnej większość państw nie uznaje tego faktu – nastąpił on nielegalnie według prawa międzynarodowego.
- Na wschodzie kraju ogłoszono powstanie niezależnych od Ukrainy republik: Donieckiej Republiki Ludowej i Ługańskiej Republiki Ludowej – w wyniku zbrojnego przejęcia do chwili obecnej Ukraina nie odzyskała kontroli nad tym terytorium i konflikt dalej trwa – w lutym 2022 roku Rosja zbrojnie zaatakowała terytorium Ukrainy, łamiąc wszelkie prawa.

Polityka izolacjonizmu

Polityka izolacjonizmu

- **Polityka izolacjonizmu**, polegająca na odseparowaniu się od innych państw, jest obecnie prowadzona jedynie przez nieliczne państwa, z reguły jedynie totalitarne, np. prowadząca taką politykę z własnego wyboru Korea Północna i częściowo w państwach gdzie jest ona narzucana przez społeczność międzynarodową: Kuba (jednak w ciągu ostatnich lat sytuacja nieco się poprawiła), Liban, Syria, Iran (tu też nastąpiła poprawa) i Afganistan oraz w pewnym sensie Rosja.
 - Jeszcze do niedawna taką politykę reprezentowała m.in. komunistyczne kraje bloku wschodniego: Polska, Czechosłowacja, Węgry i ZSRR.
 - Państwa w których realizowana jest taka polityka:
 - nie dążą one do nawiązywania współpracy z innymi krajami (politycznej i gospodarczej),
 - w sposób fanatyczny dążą do ochrony interesów państwa i narodu (daje to zwykle odwrotne skutki),
 - nastawiona jest na dążenie do odcięcia się od ideologiczno-kulturowych wpływów innych państw (neguje wszystko co jest inne).

Izolacjonizm

- Izolacjonizm prowadzony jest przez dyktatorskie rządy (przywódców), które:
 - ograniczają często do minimum prawa obywatelskie,
 - każdy mieszkaniec powinien myśleć tak samo i bezwzględnie być posłuszny władzom, nawet jeżeli ma inne poglądy,
 - często łamią prawa człowieka (w tym do godności),
- głoszą często hasła ideologii komunistycznej,
 - ukrywają przed światem zbrodnie dokonywane przez instytucje państwowe,
 - ideologia komunistyczna tłumaczy poświęcenie społeczeństwa i usprawiedliwia represyjny styl sprawowania władzy,
 - wobec opozycji lub osób myślących inaczej postępują bezwzględnie,
 - nie ma mowy w takich państwach o demokracji,
 - przemoc fizyczna jest czymś normalnym (zapewnia ona bezpieczeństwo w państwie).

Izolacjonizm narzucony

- Izolacjonizm narzucany jest przez społeczność międzynarodową państwom (w ramach ONZ – Rady Bezpieczeństwa, uchwalająca określone rezolucje), które realizując swoją politykę dopuszczają się łamania praw człowieka, handlu bronią lub narkotykami, wspierają terroryzm, dążą do budowy arsenału broni jądrowej.
- W tym przypadku na państwa mogą być nałożone kary, mające na celu ograniczenie lub nawet wstrzymanie kontaktów gospodarczych i politycznych z takim krajem społeczności międzynarodowej:
 - **sankcje gospodarcze (ekonomiczne):**
 - embargo (ograniczenie importu do i eksportu z tego państwa określonych dóbr, np. broni, surowców mineralnych, środków transportu i in.),
 - ograniczenia monetarne (blokowanie kont bankowych, funduszy),
 - **sankcje polityczne:**
 - ograniczenia podróżowania – zakaz wjazdu określonych osób na określone terytorium,
 - marginalizacji na arenie międzynarodowej,
 - wykluczenia z członkostwa w organizacjach międzynarodowych,
 - zerwanie stosunków dyplomatycznych.
- Nałożenie sankcji ma skłonić dany kraj do zmiany swojego postępowania, zaniechania łamania określonych praw.

Izolacjonizm w Korei Północnej

- Korea Północna jest najlepszym przykładem państwa, prowadzącego właściwie z własnego wyboru politykę izolacjonizmu, w której występuje praktycznie brak jakiegokolwiek współpracy na arenie międzynarodowej (choć w 2019 roku pewne zbliżenie nastąpiło – choć być może była to tylko gra Kim Dzong Una).
- W państwie tym:
 - panuje ustrój komunistyczny;
 - kult wodza:
 - od 2011 roku władzę sprawuje Kim Dzong Un;
 - wcześniej władzę pełnił Kim Dzong Il (w latach 1994 – 2011) i Kim Ir Sen (1972 – 1994);
 - centralnie sterowana, niewydolna gospodarka nastawiona jest na rozwój przemysłu (47% PKB), szczególnie wojskowego (w celu demonstrowania siły) i kosmicznego (w celach propagandowych),
 - prowadzi to do sytuacji w której ludzie żyją w fatalnych, wręcz niegodnych warunkach w imię finansowania drogich i często bezsensownych projektów państwowych,
 - represyjny styl sprawowania władzy,
 - kary często za nic, np. więzienia za brak łez na pogrzebie Kim Dong Ila w 2011 roku,
 - brak swobód obywatelskich,
 - korupcja,
 - skrajnie niski poziom życia zdecydowanej większości mieszkańców (wszechobecna bieda i głód),
 - rodzina władcy żyje na niewyobrażalnie wysokim poziomie,
 - bardzo mocno ograniczony dostęp do informacji ze świata (blokada Internetu),
 - cenzura i fałszowanie prawdy w mediach państwowych.

KONIEC

**Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)**

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: *kontakt@geografia24.eu*

**WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -**